

Нове щомісячне опитування підприємств

Випуск 35. (03.2025)

Український бізнес під час війни

Виконавець проєкту:

Громадська організація «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Автори звіту:

Оксана Кузяків, виконавча директорка ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», керівниця проєкту «Підтримка Громадської ініціативи «За чесну та прозору митницю»

Євген Ангел, старший науковий співробітник ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Анастасія Гулік, наукова співробітниця ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Дарія Шаповалова, наукова співробітниця ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю ГО "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій".

ГО «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ»,

01054 Київ, Україна, вул. Рейтарська 8/5-А,

тел.: +38(044) 278-63-42; +38 (044) 278-63-60; факс: +38(044) 278-63-36

institute@ier.kyiv.ua

www.ier.com.ua

[Facebook ІЕД](#)

[Facebook За чесну та прозору митницю](#)

[Телеграм-канал «Чесна митниця»](#)

ПРО НОВЕ ЩОМІСЯЧНЕ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ «УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ»

Шановні пані та панове, представляємо вашій увазі **тридцять п'ятий випуск** щомісячного опитування керівників підприємств «Український бізнес під час війни».

Потреба у вичерпній інформації про економічну ситуацію є важливою для економічної політики під час війни. Для швидкого збору інформації про поточний стан економіки та прогнозування економічних тенденцій на майбутнє ІЕД проводить щомісячне опитування підприємств із застосуванням підходу кон'юнктурних досліджень (або Business Tendency Survey). Методологію BTS використовують у світі для оцінки економічної ситуації з «базового рівня» — суджень та очікувань основних економічних агентів – керівників підприємств та підприємців. Результатом кон'юнктурних досліджень є коротка, "стисла" картина економіки або окремого сектору, економічні тенденції в коротко- та середньостроковій перспективі та майбутні «поворотні» точки циклу економічної активності.

Щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни» складається з двох частин: регулярної та спеціальної. Регулярно респонденти дають відповіді на питання про зміну основних показників діяльності та короткострокові прогнози щодо майбутніх змін цих же показників. Мова йде про динаміку випуску (виробництво), реалізації (продажі), експорту, заборгованостей, цін, нових замовлень, зайнятості тощо. Оцінки та очікування щодо змін ділового клімату та фінансово-економічної ситуації на підприємстві в перспективі на пів року також у фокусі нашої уваги. У цій частині опитування використано методологію кон'юнктурних опитувань, гармонізовану відповідно до вимог Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys (BTS). Там, де можливо, ми будемо порівнювати дані з даними щоквартального опитування підприємств «Ділова думка», які проводяться з 1998 року. Спеціальна частина щомісячного опитування підприємств присвячена впливу війни на виробничу діяльність підприємств та експорт, оцінкам державної політики з підтримки бізнесу. У випуску використано галузевий вимір в аналізі даних.

Щомісячні тенденції презентовано в таких звітах, як цей. Щоквартальні тенденції будуть оприлюднюватися й надалі у звітах «Ділова думка: промисловість», які випускає ІЕД із липня 2002 року.

Щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни» було започатковано ІЕД на початку 2022 року як реакцію на виклики для економічного врядування, породжені повномасштабною війною росії проти України. Реалізація цієї ініціативи стала можливою завдяки змінам у плані реалізації проєкту «За чесну та прозору митницю», який фінансувався Європейським Союзом, співфінансувався МФ «Відродження» та благодійним фондом ATLAS Network (США), і відбувалась під егідою цього проєкту з травня 2022 року по грудень 2023 року. Із січня до квітня 2024 року дослідження відбувалося в рамках проєкту "Екстрена підтримка громадянського суспільства та ЗМІ у відповідь на війну в Україні", який реалізувався завдяки фінансовій підтримці Європейського Союзу. Від серпня 2024 року до лютого 2025 року публікація стала можливою завдяки підтримці Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «Європейське відродження України».

Ми вдячні аналітичній системі YouControl (<https://youcontrol.com.ua/>) за можливість використання даних для формування панельної вибірки.

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю ГО "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій".

Зміст

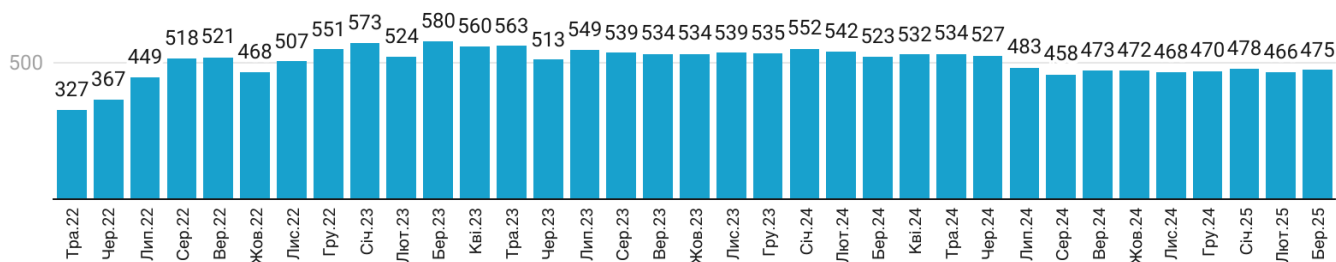
ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ У ПРОЧИТАННІ ЦЬОГО ЗВІТУ	5
СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ	7
ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ	10
ІНДЕКС ВІДНОВЛЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ	10
ПОКАЗНИКИ ТА ОЧІКУВАННЯ В ПЕРСПЕКТИВІ НА ПІВ РОКУ	10
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.....	11
ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАСТУПНІ ДВА РОКИ.....	12
НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ	12
Дворічні очікування	12
Піврічні очікування.....	13
Тримісячні очікування.....	14
ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ	15
АГРЕГОВАНИЙ ПОКАЗНИК ПЕРСПЕКТИВ ПРОМИСЛОВОСТІ	15
ВИРОБНИЦТВО.....	16
Зміни щодо попереднього місяця	16
Очікування щодо змін виробництва.....	16
ПРОДАЖІ	17
Зміни щодо попереднього місяця	17
Очікувані зміни продажів	17
ЕКСПОРТ	18
Зміни щодо попереднього місяця	18
Очікувані зміни експорту.....	18
ЗАПАСИ СИРОВИНИ	19
Зміни щодо попереднього місяця	19
Очікувані зміни запасів сировини.....	19
ЗАПАСИ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	20
Зміни щодо попереднього місяця	20
Очікувані запаси готової продукції	20
НОВІ ЗАМОВЛЕННЯ.....	21
Зміни щодо попереднього місяця	21
Очікувані зміни нових замовлень.....	21
Забезпеченість замовленнями наперед	22
ЦІНИ НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ.....	23
Зміни щодо попереднього місяця	23
Очікувані зміни цін на сировину та матеріали.....	23

ЦІНИ НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ (ВІДПУСКНІ ЦІНИ).....	24
Зміни щодо попереднього місяця	24
Очікувані зміни цін на готову продукцію	24
ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ	25
Зміни щодо попереднього місяця	25
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	25
КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ.....	26
Зміни щодо попереднього місяця	26
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	26
ПОДАТКОВА ЗАБОРГОВАНІСТЬ	27
Зміни щодо попереднього місяця	27
Очікувані зміни податкової заборгованості	27
КІЛЬКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ.....	28
Зміни щодо попереднього місяця	28
Очікувані зміни кількості працівників	28
ПРАЦІВНИКИ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСКАХ	29
Зміни щодо попереднього місяця	29
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	30
КВАЛІФІКОВАНІ ТА НЕКВАЛІФІКОВАНІ ПРАЦІВНИКИ	30
Кваліфіковані працівники	31
Некваліфіковані працівники	31
СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА ОПИТУВАННЯ	32
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМСТВА	32
Проблеми ведення бізнесу під час війни.....	32
Вплив війни на завантаження виробничих потужностей/обсяги виробництва	34
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	36
ВПЛИВ ВИМКНЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ.....	38
ІНВЕСТИЦІЇ.....	39
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА	42
Оцінка державної політики з підтримки бізнесу.....	42
Бачення ролі держави для ведення бізнесу	43
МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ.....	45
ВИБІРКА.....	45
Додаток 1. Вибрані результати опитування в цифрах	46

ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ У ПРОЧИТАННІ ЦЬОГО ЗВІТУ

Кого ми опитуємо? У цьому опитуванні використано панельну вибірку, тобто ми опитуємо одні й ті ж суб'єкти підприємницької діяльності. Під час проведення тридцять п'ятої хвили опитування отримано відповіді від 475-ти респондентів.

Рис. 1. Кількість опитаних підприємств

Created with Datawrapper

Серед опитаних переважно промислові підприємства (87%), розташовані у 21-му із 27-ми регіонів України, зокрема у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях та в місті Києві. Серед опитаних представлено підприємства всіх розмірів за кількістю працівників.

Рис. 2. Кількість опитаних підприємств за розмірами

	Бер.24	Кви.24	Тра.24	Чер.24	Лип.24	Сер.24	Вер.24	Жов.24	Лис.24	Гру.24	Січ.25	Лют.25	Бер.25
Мікро	58	58	60	57	62	65	64	64	63	65	61	60	60
Малі	167	170	170	164	143	135	140	141	140	142	145	146	142
Середні	187	190	189	189	167	152	163	159	158	151	160	155	161
Великі	111	114	115	117	111	106	106	108	107	112	112	105	112

Created with Datawrapper

Як ми збираємо дані? Дані було зібрано за допомогою поєднання декількох методів збору даних: телефонне інтерв'ю представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми інтерв'юерами та, у невеликій кількості випадків, самостійне заповнення онлайн-форми представниками підприємств, які під час попереднього телефонного контакту висловили бажання самостійно внести дані до онлайн-форми.

Як обраховуються наші показники? Усі показники обраховуються за єдиною методологією. Для показників економічних тенденцій та очікувань ми зараховуємо відповіді як +1, якщо підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі ста респондентів двадцять вказали на зростання виробництва, п'ятдесят респондентів звітували про його скорочення, і тридцять зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, у яких зросло виробництво, є більшою (меншою) ніж кількість тих, у яких виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,05 або менший за -0,05 є статистично значущим і відрізняється від нуля з імовірністю помилки 5%.

Як «читати» наші показники? Наші показники називаються «індексами», що є синонімом термінів «балансовий індекс», «балансовий показник». Усі індекси є різницею між частками респондентів, що звітували про зменшення, та тими, що звітували про збільшення показника. Чим більше значення індексу, тим більші темпи зростання показника, чим менше значення індексу, тим більші темпи падіння показника. Для більшості показників більше значення індексу означає позитивну тенденцію, винятком є показники заборгованостей, кількості працівників у вимушених відпустках та труднощі з пошуком персоналу. Тут усе навпаки: чим більше індекс, тим більші темпи зростання заборгованостей, збільшення кількості людей у вимушених відпустках чи труднощів (це погано), а чим менше індекс, тим більші темпи скорочення заборгованостей, зменшення кількості людей у вимушених відпустках чи труднощів (це добре).

Коли проводилось опитування? Польовий етап тридцять п'ятої хвили тривав із 18 березня до 31 березня 2025 року. Керівники підприємств порівнювали результати роботи в березні 2025 року з лютим 2025 року, оцінювали стан того чи іншого показника на момент проведення опитування (березень 2025 року) та давали прогнози на наступні два – три чи шість місяців, залежно від питання. В окремих питаннях, де це було зазначено, результати роботи порівнювали з довоєнним часом (період до 24 лютого 2022 року) або з аналогічним періодом попереднього року. Опитувані давали прогнози на наступні три місяці роботи.

СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ

У березні плани підприємств та невизначеність у довгостроковій перспективі залишаються незмінними. Водночас, темпи відновлення з року в рік суттєво прискорились після різкого падіння. Виробничі показники покращились, а плани на короткострокову перспективу продовжили зростання. Основними перешкодами для розвитку бізнесу все ще залишаються брак робочої сили, зростання цін та фізична небезпека. 42% компаній вважають, що зараз більш-менш підходящий час для інвестицій у нове обладнання, тоді як 57% вважають, що це поганий час.

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА КОН'ЮНКТУРИ

- ІНДЕКС відновлення ділової активності в березні 2025 року суттєво покращився, збільшившись із нуля до 0,12.
- ІНДЕКС поточної фінансово-економічної ситуації на підприємстві перервав двомісячну тенденцію до погіршення, збільшившись із -0,01 до 0,04, змінивши знак на додатний.
- Очікування підприємств щодо змін фінансово-економічної ситуації в піврічній перспективі також покращились; ІНДЕКС очікуваних змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві збільшився з 0,16 до 0,26.
- Значення ІНДЕКСУ загальноекономічного середовища збільшилось із -0,02 до 0,02, змінивши знак на додатний.
- Очікування щодо змін загальноекономічного середовища через пів року також значно покращились, ІНДЕКС очікуваних змін загальноекономічного середовища збільшився з 0,16 до 0,24.
- Дворічні очікування щодо перспектив розширення ділової активності суттєво не змінюються вже кілька місяців поспіль. ІНДЕКС очікуваної ділової активності в березні становить 0,11 (у лютому та січні показник становив 0,10).
- Рівень невизначеності у дворічній перспективі та в перспективі на пів року для фінансово-економічної ситуації на підприємстві істотно не змінюється. Невизначеність в короткостроковій перспективі також без істотних змін, за винятком експорту, показник якого зменшився після двомісячного зростання.

ВИРОБНИЦТВО

- У березні 2025 року темпи скорочення обсягів виробництва перервали тенденцію до погіршення: ІНДЕКС змін у виробництві збільшився з 0,09 до 0,13.
- Очікування на наступні три місяці залишаються оптимістичними, показник зростає вже три місяці поспіль. Значення ІНДЕКСУ очікуваних змін обсягів виробництва збільшилось із 0,37 до 0,41.
- Значення АГРЕГОВАНОГО показника ПЕРСПЕКТИВ ПРОМИСЛОВОСТІ незначним чином збільшилось, із 0,09 до 0,12.

ПОПИТ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

- Темпи зростання продажів та нових замовлень прискорились. Значення ІНДЕКСУ змін ПРОДАЖІВ збільшилось із 0,09 до 0,16, а значення ІНДЕКСУ змін НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ зросло з 0,06 до 0,12.
- Водночас, очікування підприємств щодо зростання попиту та нових замовлень продовжують зростати. Значення ІНДЕКСУ очікуваних змін ПРОДАЖІВ збільшилось із 0,38 до 0,45, значення ІНДЕКСУ очікуваних змін НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ також зросло, із 0,32 до 0,38.

ЦІНИ

- У березні темпи зростання цін суттєво сповільнились після збільшення минулого місяця, водночас на наступні три місяці очікується подальше сповільнення темпів зростання. ІНДЕКС змін ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ зменшився з 0,37 до 0,30. ІНДЕКС очікуваних змін ЦІН НА СИРОВИНУ зменшився з 0,43 до 0,30.
- ІНДЕКС змін ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ збільшився з 0,37 до 0,32. ІНДЕКС очікуваних змін ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ зменшився з 0,42 до 0,34.

ЗАБОРГОВАНОСТІ

- У березні порівняно з лютим показники щодо накопичення дебіторської та кредиторської заборгованостей суттєво не змінились, а показник накопичення податкової заборгованості несуттєво

зменшився. Показник дебіторської заборгованості становить -0,08, як і минулого місяця, показник кредиторської заборгованості також не змінився, та, як і в лютому, становить -0,11. Показник податкової заборгованості, хоча і незначним чином, проте зменшився, із -0,12 до -0,15.

- У тримісячній перспективі не очікується змін у накопиченні дебіторської заборгованості, та очікується незначне зменшення кредиторської та податкової заборгованостей. Індекс очікуваних змін ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ становить -0,15, як і за попередній період. Показник очікувань для кредиторської заборгованості, хоча і незначним чином, проте зменшився, із -0,15 до -0,17. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ зменшився з -0,16 до -0,20.

ЗАЙНЯТІСТЬ

- ІНДЕКС ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ поступово певною мірою зменшився, із -0,03 до -0,07.
- ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ збільшився з 0,06 до 0,10.
- ІНДЕКС ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСКАХ залишився незмінним та, як і минулого місяця, становить 0,03. На наступні три місяці керівники підприємств не очікують суттєвих змін у кількості таких працівників, а ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН становить 0,05 (був 0,04)
- У березні труднощі в пошуку кваліфікованих працівників несуттєво збільшилися, а показник для некваліфікованої робочої сили збільшився після того, як три місяці поспіль залишався незмінним. ІНДЕКС ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ КВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ збільшився із 0,46 до 0,48. ІНДЕКС ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ НЕКВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ становить 0,35 (три місяці поспіль показник становив 0,29).

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ЗАМОВЛЕННЯМИ

- У березні 2025 року портфель замовлень серед опитаних підприємств не змінився порівняно з січнем: середній термін нових замовлень склав 5,5 місяця.
- Частка підприємств із замовленнями наперед на рік та більше складає 20%. Водночас, частка підприємств, які мають замовлення не більше ніж на 2 місяці, склала 49%.

ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

- У березні 2025 року найгострішою перешкодою для бізнесу, викликаною повномасштабним російським вторгненням, знову став брак робочої сили внаслідок призову або виїзду співробітників - 65%.
- Друге місце в рейтингу перешкод для бізнесу, викликаних повномасштабною війною, зайняла проблема небезпечних умов праці – 53%.
- Проблема зростання цін на сировину та матеріали зайняла 3-тє місце та становить – 48%.

ЗАВАНТАЖЕНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ У ПЕРІОД ВІЙНИ

- У березні 2025 року сумарна частка підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність, становила 63%, що повторює найвищий показник за всі хвили опитування (у січні був теж 63%).
- Кожне п'яте (22%) підприємство працювало менше ніж на половину потужності або не працювало порівняно з довоєнним часом.
- У березні 2025 року рівень завантаження виробничих потужностей знизився для мікро- та великих підприємств, однак зріс для малих та середніх. Частка мікропідприємств, які працювали на майже повну та повну потужність, зменшилася з 34% у лютому до 28% у березні, а частка великих знизилася з 69% до 68%. На противагу цьому показник для малих підприємств зріс із 54% у лютому до 57% у березні, середніх – із 75% до 76%.
- Найнижчий рівень завантаження виробничих потужностей залишається в металургії та металообробці (44% у березні працювали на високому рівні завантаження).

ВПЛИВ ВИМКНЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

- У лютому 2025 року 26% бізнесів тимчасово призупинили роботу через вимкнення електроенергії (38% у січні 2025).
- 23% підприємств зупинили роботу лише на 1 - 10% робочого часу.

- У лютому 2025 року через вимкнення електроенергії підприємства втратили 6% загального робочого часу. Це дещо вище ніж у січні 2025 року (5%).
- У лютому 2025 року знову збільшилася різниця у втратах підприємств різного розміру: мікропідприємства втратили в середньому 12% робочого часу, малі – 7%, середні – 3%, а великі – 6%.
- Серед галузей найбільші втрати часу має легка промисловість (12% робочого часу).

ПІДПРИЄМСТВА-ЕКСПОРТЕРИ

- У березні 2025 року 63% опитаних повідомили про експорт до війни, продовження експорту під час війни або ж започаткування експорту під час війни вперше.
- Більшості бізнесу вдалося налагодити експорт в умовах війни. У березні 2025 року 84% опитаних вказали, що підприємства експортували до війни, а також продовжували експортувати впродовж останніх 12-ти місяців.
- Частина бізнесу досі не може побороти виклики для експортної діяльності. Станом на березень 2025 року 14% підприємств експортували до початку війни, але не змогли відновити експорту впродовж останніх 12-ти місяців.

ІНВЕСТИЦІЇ

- 42% вважають, що зараз сприятливий час для інвестицій в обладнання. Більше половини (57%) респондентів, які відповіли на запитання, вважають, що зараз несприятливий час для придбання обладнання
- У 2024 році 45% опитаних компаній здійснювали інвестиції. Показник вищий у порівнянні з 2021 роком під час епідемії COVID, але нижчий ніж у 2017 - 2020 роках.
- Переважна більшість респондентів у 2024 році інвестували в ремонт або заміну зношеного або морально застарілого обладнання (67%). Далі, із великим відривом на 2-й і 3-й позиціях, ідуть планові ремонти приміщень (32%) і заходи з розширення асортименту продукції (28%).
- Основними перешкодами для інвестицій у 2025 році є економічна невизначеність (40%), недостатній прибуток (36%) та небезпека для персоналу або майна компанії (35%).

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА

- У березні частка позитивних оцінок політики уряду щодо підтримки бізнесу склала 2%.
- Частка нейтральних оцінок цієї політики зменшилась із 66% у лютому до 65% у березні, тоді як частка негативних оцінок знову зросла: із 21% до 23%.
- Говорячи про роль держави (уряду) в Україні для ведення бізнесу, 44% називають її «регулятором», 23% – «перешкодою», а 9% – «партнером». «Ворогом» та «другом» її назвали 3% та 1% опитаних відповідно.
- 22% опитаних не змогли визначити роль держави в Україні для ведення бізнесу.

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ

ІНДЕКС ВІДНОВЛЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ

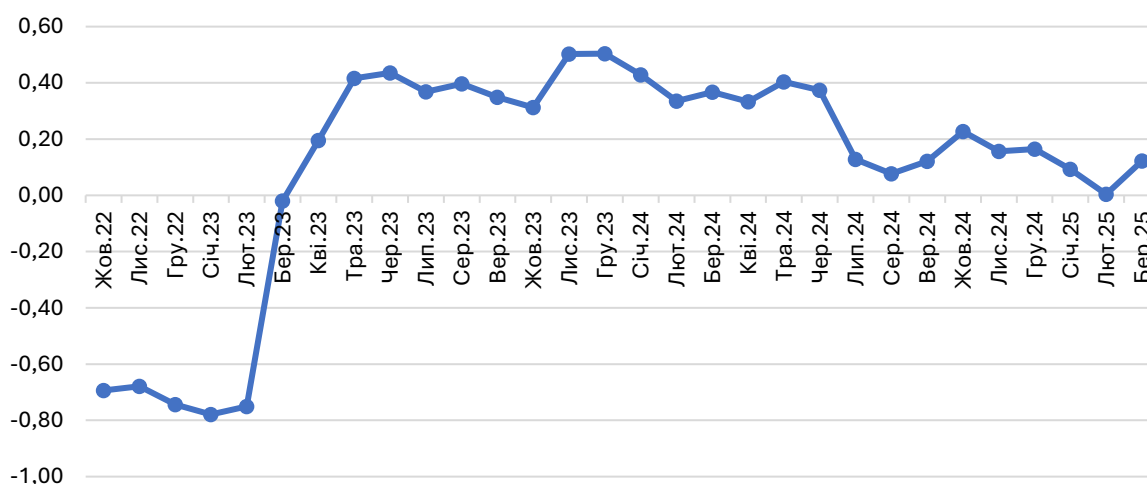
У березні темпи відновлення ділової активності (з року в рік) перервали двомісячну тенденцію до сповільнення. Значення індексу відновлення ділової активності (з року в рік) збільшилось із нуля до 0,12. Частка опитаних, які вказали на погіршення ситуації, зменшилась із 20,7% до 14,7%, водночас, збільшилась частка тих, у кого ситуація стала кращою, ніж була рік тому (із 21,2% до 26,9%). Частка тих, хто вважає, що в порівнянні з минулим роком нічого не змінилось, лишилась без суттєвих змін та становить 58,4% (була 58,1%).

Розмір. Відновлення ділової активності суттєво залежить від розміру підприємства. Найкраще в порівнянні з минулим роком себе почувають великі підприємства, показник яких становить 0,30. Показник середніх підприємств є суттєво нижчим та становить 0,17, а показник малих підприємств становить 0,08. Найнижче та єдине від'ємне значення показника мають мікропідприємства (-0,26).

Регіон. У регіональному розподілі найвищий показник мають Черкаська та Закарпатська (по 1,00 для кожної) області. Найнижчими є показники Тернопільської (-0,91) та Сумської (-0,67) областей.

Галузь. У галузевому розрізі найвище значення індексу зафіксовано для хімічної (0,27) та деревообробної (0,19) промисловості. Найнижчий показник має металообробка (-0,09).

Рис. 3. Індекс Відновлення Ділової Активності

ПОКАЗНИКИ ТА ОЧІКУВАННЯ В ПЕРСПЕКТИВІ НА ПІВ РОКУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

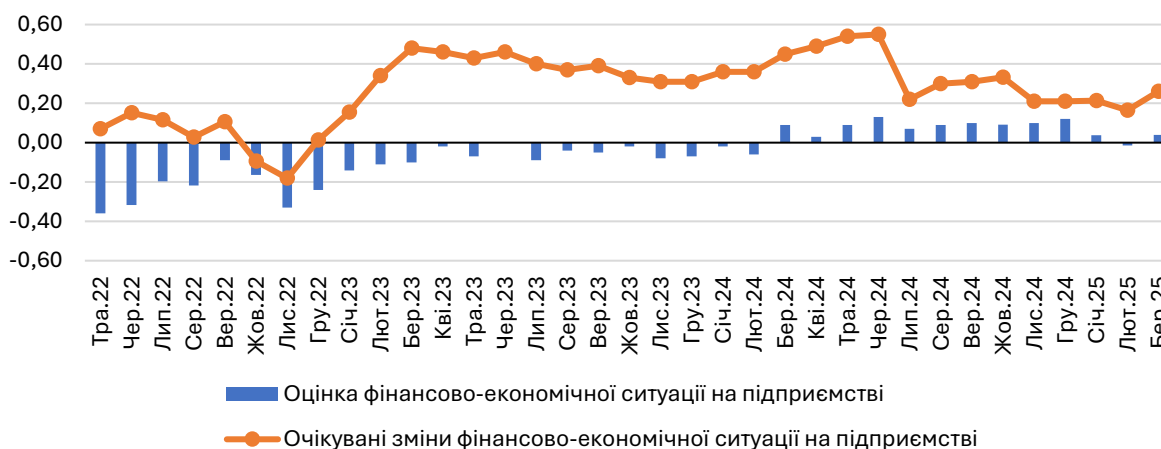
Оцінки фінансово-економічної ситуації за пів року перервали двомісячну тенденцію до погіршення. Індекс поточної фінансово-економічної ситуації збільшився з -0,01 до 0,04, змінивши знак на додатний. Частка тих, хто позитивно оцінює фінансово-економічну ситуацію на підприємстві, суттєво не змінилась та становить 11,5% (була 11,7%). Водночас, частка опитаних, що дають негативні оцінки, зменшилась із 16,8% до 11,3%. Частка тих, хто вважає фінансово-економічну ситуацію на підприємстві задовільною, збільшилась із 71,5% до 77,3%.

Очікування на перспективу протягом шести місяців суттєво покращились. Значення індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації збільшилось із 0,16 до 0,26. Частка «оптимістів» дещо зросла (із 27,5% до

30,6%), водночас, частка «песимістів» зменшилась із 13,9% до 6,8%. Частка тих, хто не очікує жодних змін, збільшилась із 58,7% до 62,6%.

Частка тих, хто не зміг дати прогноз на наступні пів року, суттєво не змінилась та становить 17,1% (була 16,1%).

Рис. 4. Фінансово-економічна ситуація на підприємстві, індекси

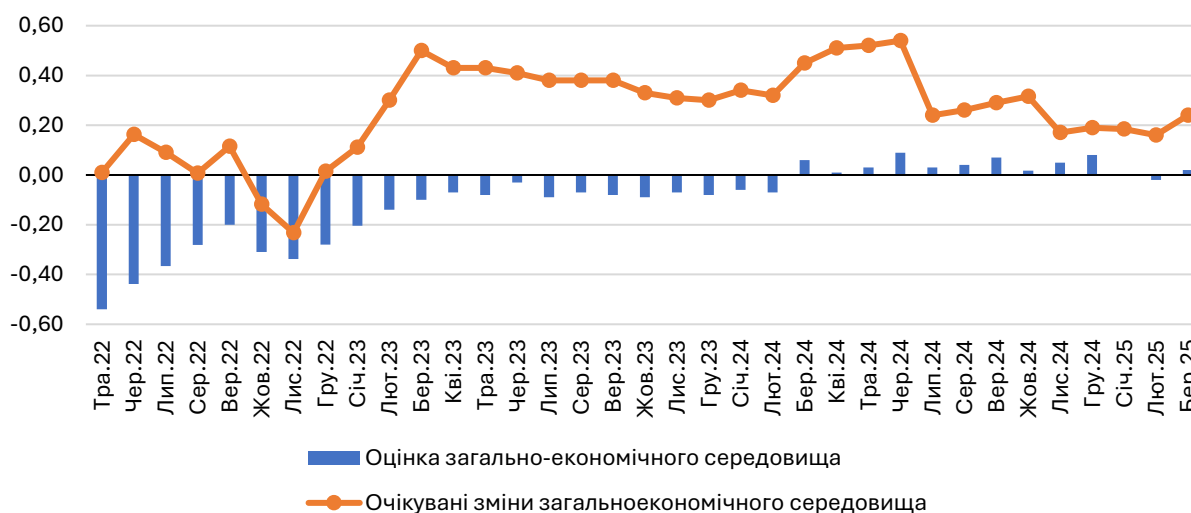
ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Оцінки загальноекономічного середовища покращились. Значення відповідного ІНДЕКСУ в березні збільшилось із -0,02 до 0,02, змінивши знак на додатний. У відсотковому розподілі частка тих, хто оцінює загальноекономічне середовище як погане, зменшилась із 22,5% до 18,1%. Водночас, частка тих, хто дає позитивні оцінки, суттєво не змінилась та становить 16,3% (була 16,3%). Частка тих, хто вважає загальноекономічне середовище задовільним, збільшилась із 61,1% до 66,6%.

Прогнози підприємств щодо змін загальноекономічного середовища на майбутні шість місяців суттєво покращились. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА збільшилось із 0,16 до 0,24. У відсотковому розподілі дещо зросла частка «оптимістів» щодо змін загальноекономічного середовища (із 25,6% до 28,8%), водночас, частка «песимістів» зменшилась із 13,5% до 7,8%. Частка тих, хто вважає, що протягом майбутніх пів року загальноекономічне середовище не зміниться, несуттєво зросла, із 60,9% до 63,4%.

Частка тих, хто не зміг дати прогнозів щодо стану загальноекономічного середовища, залишилась без істотних змін та становить 18,9% (була 17%).

Рис. 5. Загальноекономічне середовище, індекси

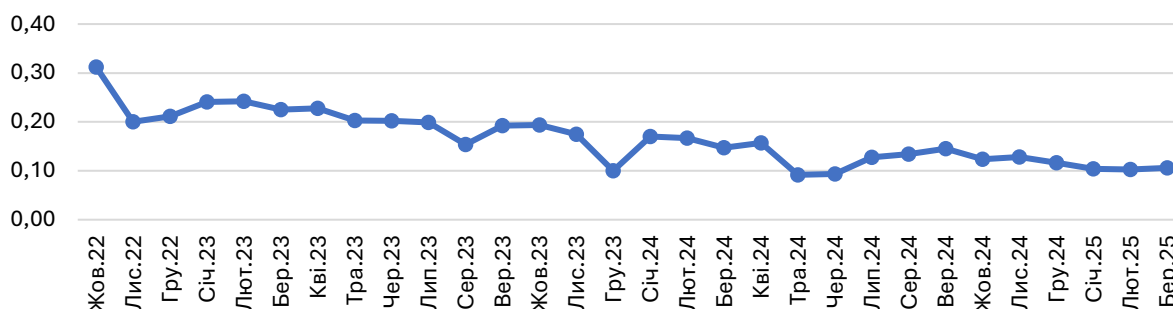

ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАСТУПНІ ДВА РОКИ

Очікування щодо ділової активності у дворічній перспективі кілька місяців поспіль суттєво не змінюються. Індекс очікуваних змін ділової активності в березні становить 0,11 (був 0,10 у лютому та січні). У відсотковому розподілі значних змін не відбулось. Частка тих, хто планує розширення діяльності, становить 14% (була 15,4%), а частка тих, хто планує скорочувати діяльність, несуттєво зменшилась, із 5,1% до 3,4%. Частка тих, хто планує залишитись на поточному рівні, дещо зросла, із 79,5% до 82,6%.

Відсоток тих, хто не зміг дати прогноз на таку далеку перспективу, істотно не змінився та становить 30,7% (був 29%).

Рис. 6. Очікування щодо ділової активності на 2 роки, індекс

Розмір. Серед підприємств усіх розмірів найбільш оптимістичні плани на майбутнє мають мікро- (0,16) та великі (0,15) підприємства, показник є вищим та приблизно однаковим. Показник середніх підприємств становить 0,09. Дещо нижчим є показник малих (0,06) підприємств.

Регіон. Зареєстровані суттєві регіональні відмінності. Найвищі показники очікувань мають підприємства Чернігівської (0,67), Тернопільської (0,60) та Хмельницької (0,42) областей. Показник Сумської та Київської (по -0,17 для кожної) областей є найнижчим із єдиним від'ємним значенням.

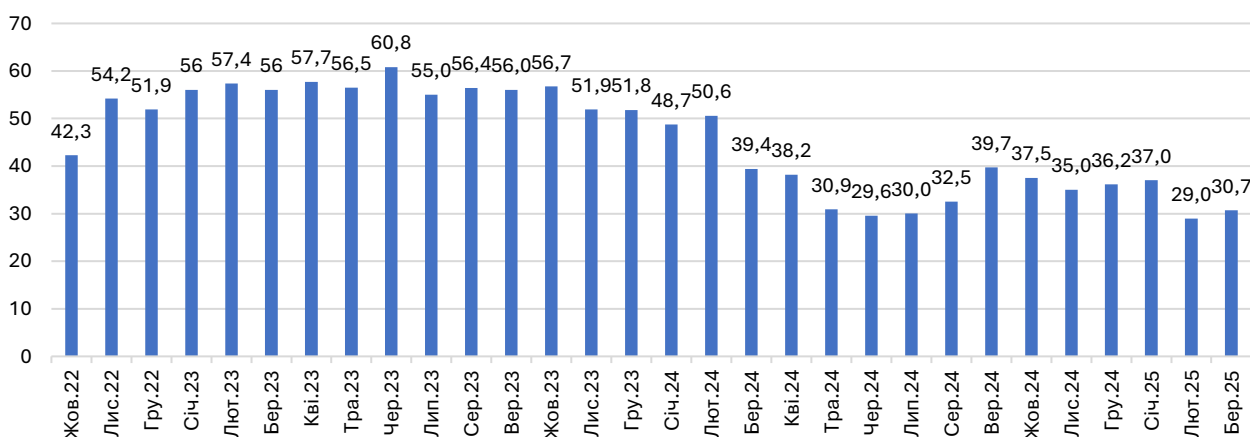
Галузь. Очікування залежать від галузі промисловості. Найвище значення показника мають деревообробна (0,25) та легка (0,19) промисловість. Показник металообробки є найнижчим та становить 0,05.

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ

Дворічні очікування

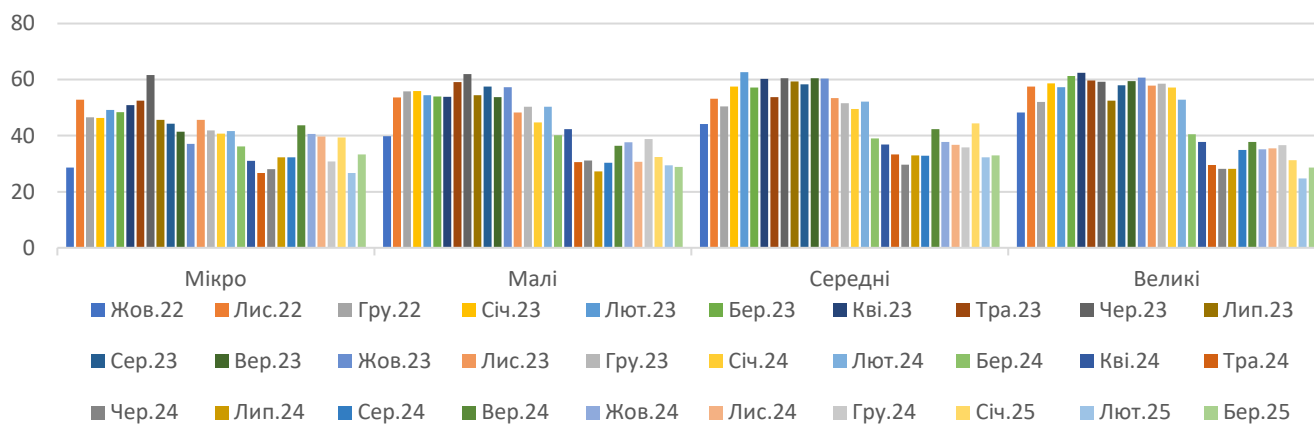
Рівень невизначеності щодо планів підприємств на наступні два роки суттєво не змінився після різкого падіння минулого місяця. Відповідь щодо перспектив на майбутні два роки у березні не змогли дати 30,7% опитаних (було 30,7%).

Рис. 7. Рівень невизначеності щодо діяльності підприємства у дворічній перспективі, % опитаних

Рівень невизначеності щодо планів на дворічну перспективу залежить від розміру підприємства. У березні показник невизначеності залишився незмінним та становить 29%, як і минулого місяця, а для великих підприємств показник зріс із 25% до 29%. Для мікропідприємств показник невизначеності для мікропідприємств також зріс, із 27% до 33%. Водночас невизначеність для середніх підприємств суттєво не змінилась, показник становить 32% (був 33%).

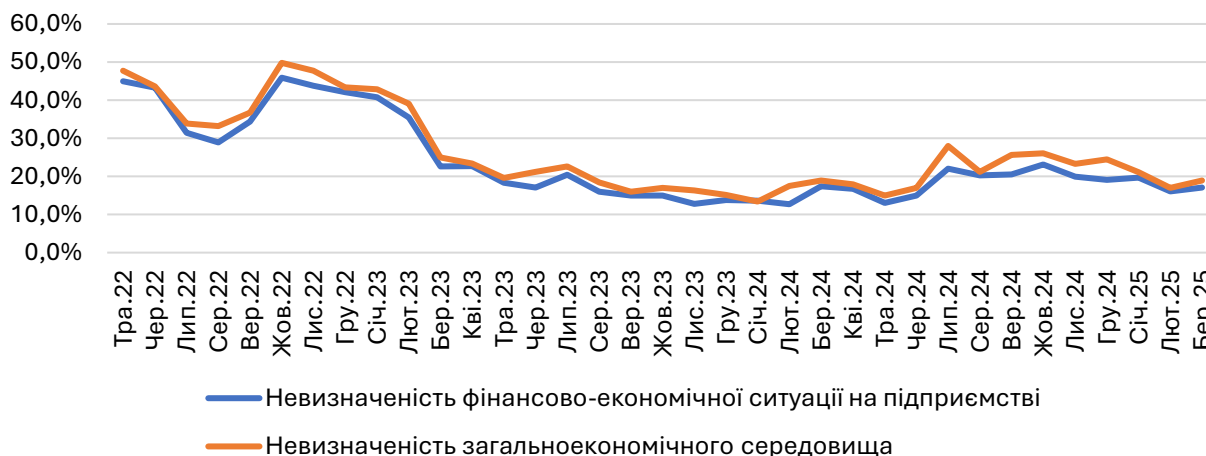
Рис. 8. Частка опитаних, що не змогли дати відповідь на питання про зміну на наступні два роки, за розміром підприємства

Піврічні очікування

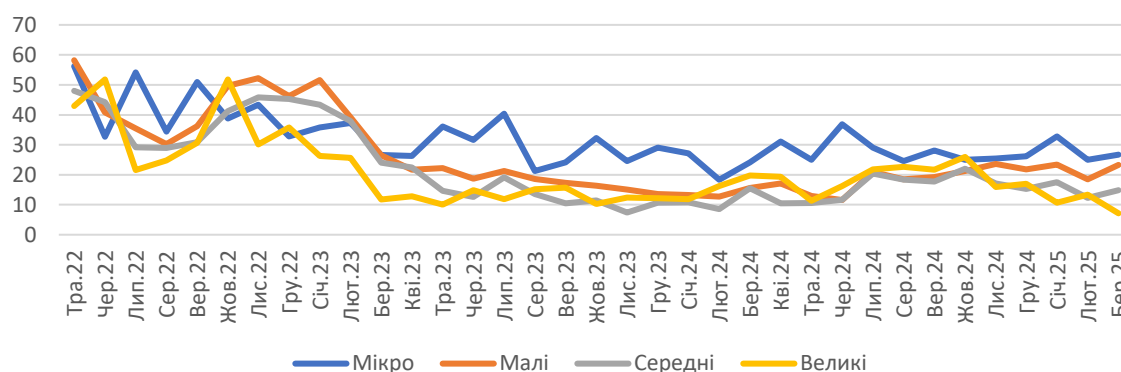
Рівень невизначеності в прогнозах піврічної перспективи суттєво не змінився і для фінансово-економічної ситуації на підприємстві, і для загальноекономічного середовища по країні. Невизначеність для фінансово-економічної ситуації становить 17,1% (була 16,1%). А частка опитаних, що не змогли дати прогноз щодо змін загальноекономічного середовища, становить 18,9% (була 17%).

Рис. 9. Рівень невизначеності фінансово-економічної ситуації та загальноекономічного середовища, %

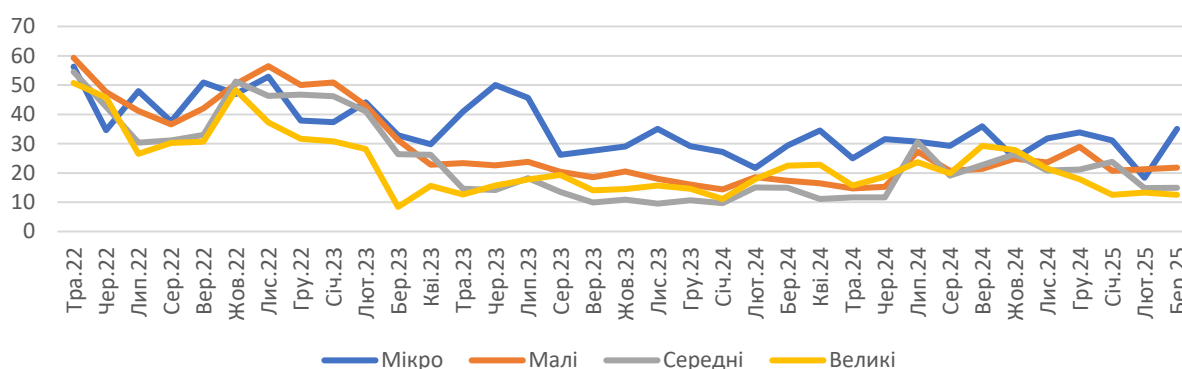
Рівень невизначеності щодо фінансово-економічної ситуації на підприємстві та її динаміка залежать від розміру підприємств. Найвищим рівень невизначеності на піврічну перспективу є для мікропідприємств, її показник зріс із 25% до 27%. Також значення зросло для малих (із 18% до 23%) та середніх (із 12% до 15%) підприємств. Водночас показник невизначеності для великих підприємств є найнижчим, його значення зменшилось із 13% до 7%.

Рис. 10. Частка опитаних, що не змогли дати відповідь на питання про зміну фінансово-економічного середовища в перспективі на пів року

Невизначеність щодо загальноекономічного середовища, як і у випадку з фінансово-економічною ситуацією, залежить від розміру підприємства. Показник невизначеності для великих підприємств не змінюється вже три місяці поспіль та становить 13%. Невизначеність для середніх підприємств також залишилась без змін та два місяці поспіль становить 15%. Показник невизначеності для середніх підприємств суттєво не змінився, його значення становить 21% (було 22%). Водночас, показник невизначеності щодо загальноекономічного середовища є найвищим, його значення зросло з 18% до 35%.

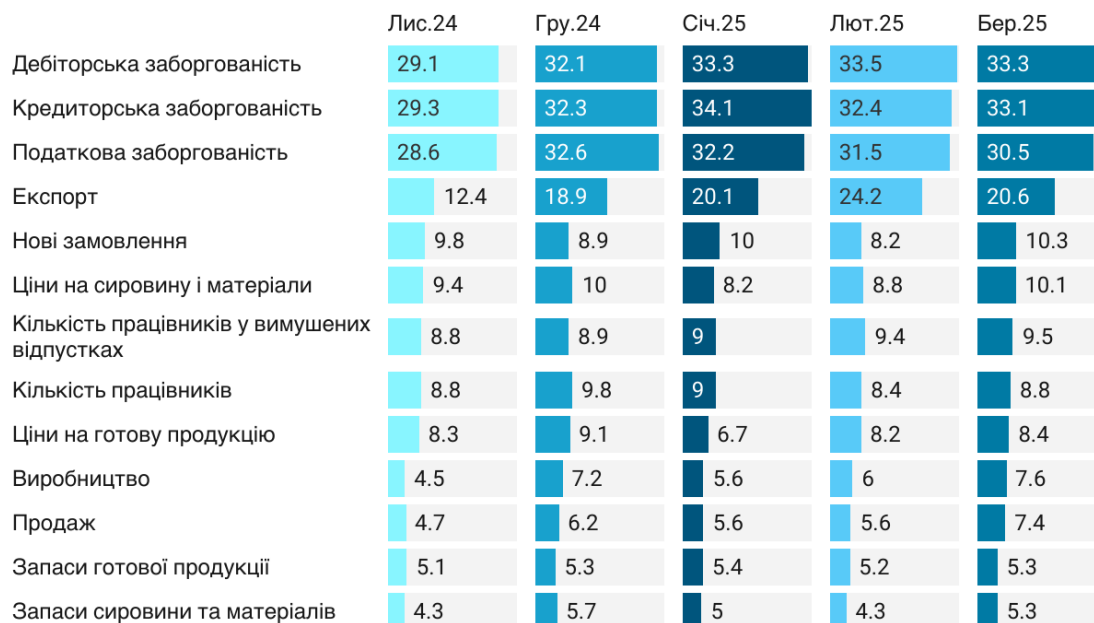
Рис. 11. Частка опитаних, що не змогли дати відповідь на питання про зміну загальноекономічного середовища в перспективі на пів року

Тримісячні очікування

У березні 2025 року показник невизначеності в короткостроковій перспективі для більшості виробничих показників суттєво не змінився. Єдиним винятком є показник для експорту, який зменшився з 24,2% до 20,6%. Невизначеність у тримісячній перспективі залишається найвищою для заборгованостей та суттєво не змінюється. Показник для дебіторської заборгованості становить 33,3% (був 33,5%), для кредиторської заборгованості значення становить 33,1% (було 32,4%). Показник для податкової заборгованості становить 30,5% (був 31,5%). Невизначеність щодо нових замовлень несуттєво зросла, із 8,2% до 10,3%. Найнижчим та без суттєвих змін є показник невизначеності для запасів готової продукції (5,3%) та запасів сировини й матеріалів (5,3%) – був 5,2% та 4,3% відповідно.

Рис. 12. Частка підприємств, які не змогли зробити прогноз про зміну показника в перспективі 3-х місяців, % опитаних

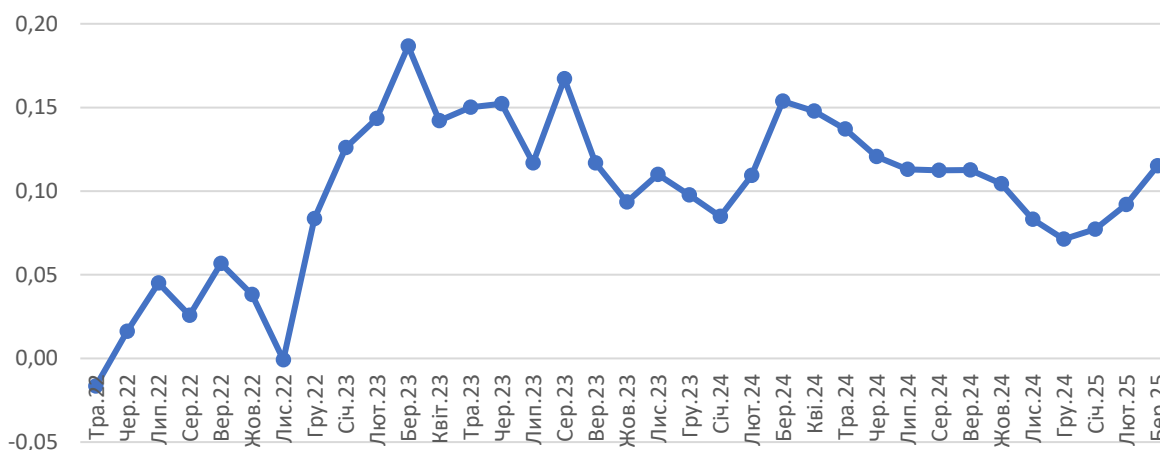
Created with Datawrapper

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ

АГРЕГОВАНИЙ ПОКАЗНИК ПЕРСПЕКТИВ ПРОМИСЛОВОСТІ

Значення агрегованого показника перспектив промисловості (АППП), хоча і незначним чином, проте зросло. У березні показник становить 0,12 (був 0,09). У березні 2025 зберігається тенденція до покращення однієї з трьох складових показника: (1) *виробничі очікування* на наступні 3 - 4 місяці збільшилися із 0,37 до 0,41. (2) *Оцінки портфеля нових замовлень* не змінилися: несуттєво зменшилися, значення становить -0,11 (було -0,13 у лютому та січні), (3) *оцінки запасів готової продукції* істотно не змінилися, показник становить -0,05 (був -0,03).

Рис. 13. Агрегований показник перспектив промисловості

ВИРОБНИЦТВО

Зміни щодо попереднього місяця

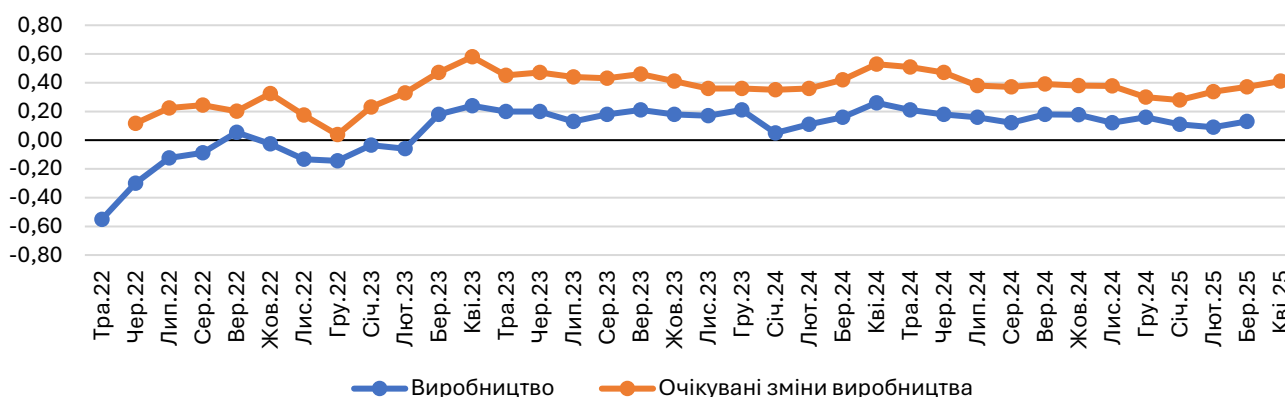
У березні 2025 року темпи скорочення виробництва перервали тенденцію до погіршення. Індекс змін виробництва збільшився з 0,09 до 0,13. Незначним чином зменшилась частка підприємств, які скорочували обсяги виробництва (із 14,6% до 12,2%), та дещо зросла частка тих підприємств, які нарощували обсяги виробництва (із 18,3% до 20,1%). Частка тих підприємств, на яких змін не відбувалось, істотно не змінилась та становить 67,7% (була 67%).

Розмір. Серед підприємств різних розмірів найкращі результати мають великі (0,28) підприємства. Показник середніх підприємств є значно меншим та становить 0,08, проте все ще має додатне значення. Показник малих підприємств становить -0,01. Найнижче значення мають мікропідприємства, показник яких становить -0,09.

Регіон. Регіональні відмінності дуже суттєві (найбільше значення – 0,90, а найменше — -0,40). Найкращі результати мали підприємства Полтавської (0,90), Рівненської (0,50) та Одеської (0,36) областей. Найнижчі значення індексу зафіксовано для підприємств Сумської (-0,40) та Чернівецької (-0,16) областей.

Галузь. Значення індексу різняться для секторів та галузей. Найкраща ситуація склалась у харчовій (0,17) промисловості та поліграфії (0,13). Найнижче значення показника мають металообробка (-0,12) та машинобудування (-0,02).

Рис. 14. Індекси змін виробництва

Очікування щодо змін виробництва

Очікування щодо зростання обсягів виробництва залишаються позитивними та третій місяць поспіль зростають. Індекс очікуваних змін виробництва збільшився з 0,37 до 0,41. У відсотковому розподілі збільшилась частка тих, хто планує нарощувати обсяги виробництва (із 36,1% до 40,5%). Водночас, частка тих, хто планує скорочення обсягів виробництва, суттєво не змінилась та становить 2,5% (була 1,8%). Частка тих, хто не очікує змін, зменшилась, із 62,1% до 56,9%.

Розмір. Очікування щодо виробництва залежать від розміру підприємств. Найбільш оптимістичним є показник великих (0,50) підприємств. Показник середніх (0,37) та малих (0,38) підприємств є нижчим та приблизно однаковим. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (0,19).

Регіон. Плани підприємств суттєво залежать від регіону розташування. Найбільш оптимістичні плани щодо зростання обсягів виробництва мають Полтавська (1,00), Черкаська (0,82) та Закарпатська (0,80) області. Найнижче значення показника мають Житомирська, Дніпропетровська та Чернівецька області, значення для яких є однаковим, воно дорівнює нулю.

Галузь. Виробничі очікування на три місяці залежать від галузі. Найвищими є показники очікувань для поліграфії (0,50), машинобудування (0,48) та харчової (0,39) промисловості. Найнижче значення показника має металообробка (0,04).

ПРОДАЖІ

Зміни щодо попереднього місяця

У березні темпи зростання обсягів продажів прискорились. Індекс змін продажів збільшився з 0,09 до 0,16. Зменшилась частка тих, хто скорочував обсяги продажів (із 15,9% до 12,8%). Частка підприємств, на яких не відбувалось змін, суттєво не змінилась та становить 63,2% (була 64,8%). Частка підприємств, які нарощували обсяги продажів, збільшилась із 19,2% до 24%.

Розмір. Індекс змін продажів великих (0,34) підприємств є найвищим. Показник середніх підприємств є значно нижчим (0,10). Значення для малих підприємств становить 0,01, проте все ще має додатне значення. Найнижче та від'ємне значення показника мають мікропідприємства (-0,05).

Регіон. Найвище значення індексу змін продажів зафіксовано для Полтавської (0,90), Рівненської (0,50) та одеської (0,36) областей. Найнижче значення показника має Сумська (-0,35) область.

Галузь. Найвищий індекс змін продажів мають харчова (0,22) промисловість та виробництво будівельних матеріалів (0,17). Найнижче значення показника має металообробка (-0,16).

Очікувані зміни продажів

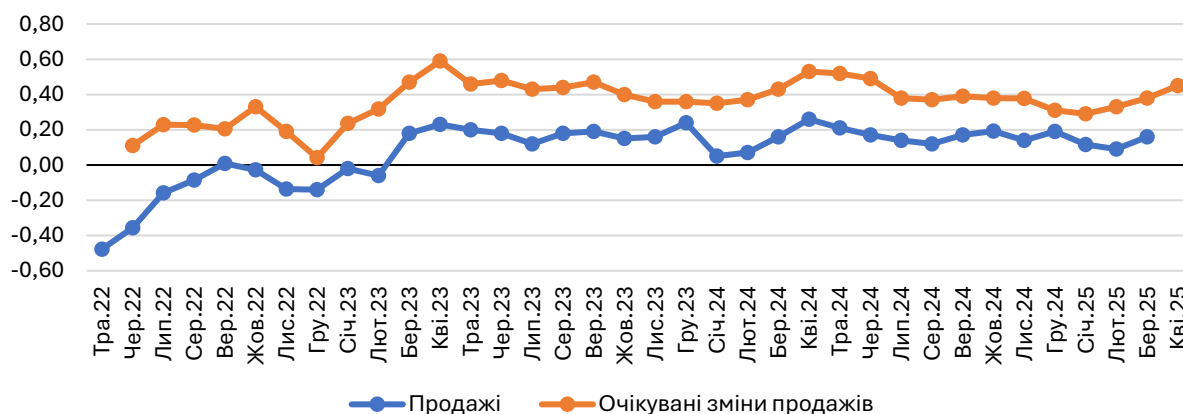
Очікування щодо обсягів продажів залишаються оптимістичними, їхній показник зростає вже три місяці поспіль. Індекс очікуваних змін обсягів продажів збільшився з 0,38 до 0,45. Частка тих, хто планує скорочувати продажі, залишилась незмінною та становить 2,5%, як і за попередній період, водночас збільшилась частка тих, хто планує їх нарощувати, із 37,3% до 43,9%. Відсоток опитаних, які вважають, що нічого не зміниться зменшився з 60,2% до 53,6%.

Розмір. Показник очікувань для великих (0,50) підприємств є найвищим. Показник середніх (0,40) та малих (0,42) підприємств є суттєво нижчим. Показник очікувань для мікропідприємств є найнижчим і становить 0,20.

Регіон. У розрізі регіонів найкращі очікування зафіксовано в Полтавській (1,00), Закарпатській (0,97) та Черкаській (0,93) областях. Показник очікувань Дніпропетровської, Житомирської та Чернівецької областей є найнижчим із однаковим значенням, яке дорівнює нулю.

Галузь. Найвищі показники очікувань стосовно продажів мають машинобудування та поліграфія (по 0,50 для кожної галузі). Показник очікувань щодо зростання продажів для металообробки (0,08) є найнижчим.

Рис. 15. Індекси змін продажів

ЕКСПОРТ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання експорту сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЕКСПОРТУ суттєво не змінилися, показник становить 0,10 (був 0,09). У відсотковому розподілі істотних змін не відбулось. Частка опитаних, у яких обсяги експорту скоротилися, суттєво не змінилась та становить 13,4% (була 13,1%). Частка підприємств, які нарощували експорт, становить 19,9%, як і минулого місяця. Частка тих підприємств, на яких обсяги експорту залишилися без змін, також без істотних змін та становить 66,7% (була 66,9%).

Розмір. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЕКСПОРТУ є найвищим для великих (0,18) підприємств. Значення середніх підприємств становить 0,08. Суттєво нижчим та від'ємним є значення для малих (-0,06) підприємств. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (-0,36).

Регіон. У регіональному розрізі найвищими є показники Полтавської (0,70) та Одеської (0,60) областей. Найнижчим є значення для м. Києва (-0,77).

Галузь. У галузевому розподілі ІНДЕКС ЗМІН ЕКСПОРТУ є кращим для харчової (0,15) промисловості. Найнижче значення показника має поліграфія (-0,20).

Очікувані зміни експорту

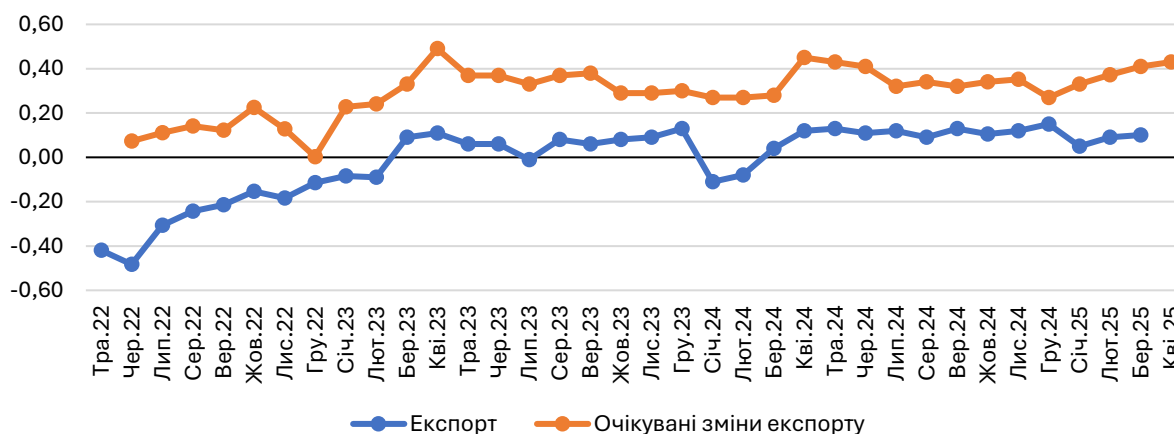
На наступні три місяці підприємці не очікують різких змін показника, хоча значення поступово зростає вже чотири місяці поспіль. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЕКСПОРТУ становить 0,43 (було 0,41). Частка тих, хто планує нарощувати експорт, становить 44,5% (була 43,1%). Частка тих, хто планує його скорочувати, суттєво не змінилась, показник становить 5,5% (був 4,6%). Частка тих, хто не очікує жодних змін, несуттєво зменшилась, із 52,3% до 50%.

Розмір. Найвищий та приблизно однаковий показник очікувань щодо експорту мають великі (0,52) підприємства. Показник середніх (0,38) підприємств є суттєво нижчим. Показник малих підприємств становить 0,27. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (0,07).

Регіон: Найвище значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЕКСПОРТУ зафіксовано для підприємств Полтавської, Черкаської та Закарпатської (по 1,00 для кожної) областей. Найгіршими є очікування представників бізнесу м. Києва (-0,77).

Галузь. Найвище значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЕКСПОРТУ мають харчова (0,46) та легка (0,43) промисловість. Найнижче значення показника має металообробка (0,15).

Рис. 16. Індекси змін експорту

ЗАПАСИ СИРОВИНИ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення запасів сировини сповільнюються. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ кілька місяців поспіль суттєво не змінюється, показник уже чотири місяці поспіль становить 0,04. Збільшилась за минулий місяць і частка респондентів, що повідомили про накопичення запасів сировини (із 14,6% до 16,6%), і частка опитаних, що вказали на їх скорочення (із 13,5% до 15,3%). Частка підприємців, у яких у порівнянні з минулим місяцем нічого не змінилось, дещо зменшилась із 71,8% до 68,1%.

Розмір. ІНДЕКС ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ є найвищим для великих (0,22) підприємств. Показник мікропідприємств є суттєво нижчим, але все ще має додатне значення (0,02). Показник середніх (-0,04) та малих (-0,09) підприємств має від'ємне значення.

Регіон. Найчастіше про накопичення запасів сировини повідомляють у Полтавській (1,00), Рівненській (0,40) та Одеській (0,36) областях. Показники м. Києва (-0,50), а також Сумської, Вінницької та Дніпропетровської (по -0,40 для кожної) областей є найнижчими.

Галузь. У галузевому розподілі додатне значення мають харчова (0,04) та хімічна (0,03) промисловість. Показник металообробки (-0,16) є найнижчим.

Очікувані зміни запасів сировини

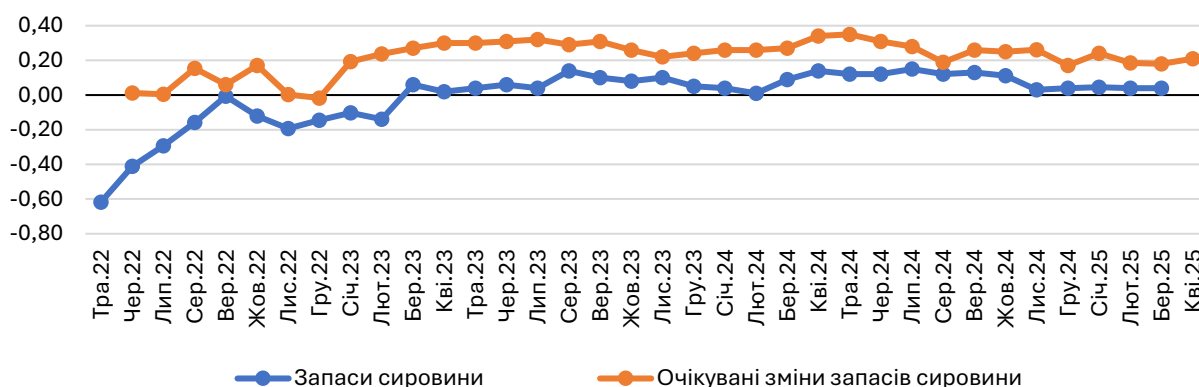
На наступні три місяці підприємці очікують на несуттєве збільшення показника: ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ дещо зріс, із 0,18 до 0,21. Частка респондентів, які очікують на накопичення запасів сировини, дещо зросла, із 26,8% до 30%. Частка тих, хто вважає, що запаси сировини будуть скорочуватись, суттєво не змінилась та становить 13,9% (була 12%). Частка тих, хто не очікує змін, зменшилась, із 61,1% до 56,1%.

Розмір. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ є вищим для великих підприємств та становить 0,39. Показник середніх (0,16) підприємств є суттєво нижчим. Значення показника для малих (0,04) та мікропідприємств (0,00) є значно нижчим та приблизно однаковим.

Регіон. Найвищим ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ є для Закарпатської (0,97), Черкаської (0,96), та полтавської (0,93) областей. Найнижчим значення індексу є для м. Києва (-0,45), а також для Дніпропетровської та Житомирської (по -0,35) областей.

Галузь. У галузевому розрізі найвищий показник очікувань щодо змін запасів сировини мають харчова (0,23) промисловість та виробництво будівельних матеріалів (0,22). Найнижче значення показника мають поліграфія (-0,25) та металообробка (-0,16), значення для яких є однаковим та дорівнює нулю.

Рис. 17. Індеси змін запасів сировини

ЗАПАСИ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Зміни щодо попереднього місяця

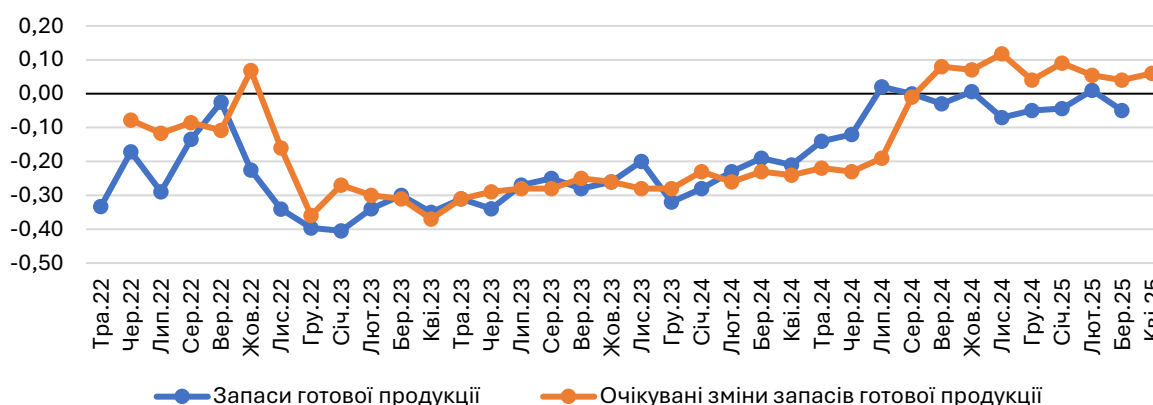
Темпи скорочення запасів готової продукції прискорились. Значення відповідного індексу зменшилось, змінивши знак на від'ємний, із 0,01 до -0,05. Частка респондентів, що повідомили про скорочення запасів готової продукції, збільшилась із 11,8% до 14,9%. Частка тих респондентів, у яких запаси зросли, суттєво не змінилась та становить 9% (була 10,9%). Частка респондентів, які зовсім не відчули змін, істотно не змінилась та становить 76,1% (була 77,3%).

Розмір. Значення індексу, залежно від розміру підприємства, є вищим для великих (0,01) та мікропідприємств (0,00). Частіше про скорочення запасів готової продукції повідомляють на середніх (-0,08) та малих (-0,12) підприємствах.

Регіон. Значення індексу залежить від регіону. Найчастіше про накопичення запасів готової продукції говорять на підприємствах Рівненської (0,40) та Одеської (0,29) областей. Найнижчим є індекс м. Києва (-0,46), та Дніпропетровської (-0,45) області.

Галузь. У галузевому розподілі найвищим є значення для виробництва легкої промисловості та поліграфії, значення яких дорівнює нулю. Найнижче значення має металообробка (-0,20).

Рис. 18. Індекси змін запасів готової продукції

Очікувані запаси готової продукції

У майбутньому керівники підприємств не очікують суттєвих змін показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ становить 0,06 (був 0,04). У відсотковому розподілі частка опитаних, які вважають, що запаси готової продукції в наступні три місяці скорочуватимуться, суттєво не змінилась і становить 13,1% (була 12,4%). Частка тих, хто очікує їх накопичення, не змінилась та становить 17,6% (два місяці поспіль була 16%). Відсоток тих, хто вважає, що нічого не зміниться, несуттєво зменшилась, із 71,6% до 69,2%.

Розмір. Значення показника залежить від розміру підприємства. Значення індексу є найнижчим із єдиним від'ємним значенням для мікропідприємств (-0,12). Показник великих (0,06) та малих (0,02) підприємств є вищим та приблизно однаковим. Показник середніх (0,11) підприємств є має найвище значення.

Регіон. У регіональному розподілі найвищим є значення для Закарпатської (0,97) та Черкаської (0,86) областей. Найнижчим є показник для м. Києва (-0,67), Дніпропетровської та Волинської (по -0,35 для кожної) областей.

Галузь. Значення індексу є найвищим для деревообробної (0,17) промисловості та виробництва будівельних матеріалів (0,14). Найнижчим є показник металообробки (-0,04) з єдиним від'ємним значенням.

НОВІ ЗАМОВЛЕННЯ

Зміни щодо попереднього місяця

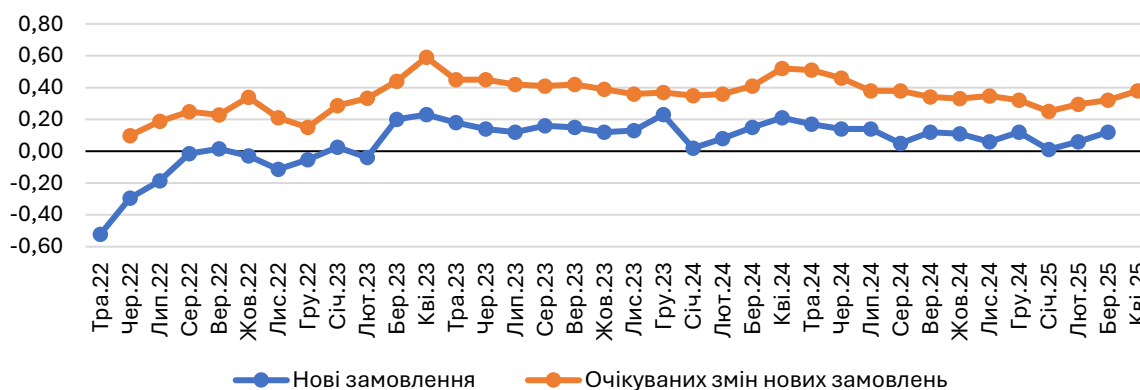
Темпи зростання нових замовлень прискорюються. Індекс змін нових замовлень збільшився вдвічі, із 0,06 до 0,12. У відсотковому розподілі збільшилась частка тих, у кого збільшився обсяг замовлень (із 18% до 22,4%). Водночас, частка тих, у кого обсяг замовлень скоротився, зменшилась, із 16,7% до 14,2%. Частка тих, хто не відчув змін, дещо зменшилась, із 65,4% до 63,4%.

Розмір. Про зростання замовлень більше повідомляють на великих (0,29) підприємствах. Показник середніх підприємств є нижчим, хоча все ще має додатне значення, яке становить 0,09. Показник малих підприємств уже має від'ємне значення та становить -0,01. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (-0,11).

Регіон. Серед регіонів нові замовлення найбільше зростали в Полтавській (0,90), Закарпатській та Черкаській (0,38) областях, у той час як у Сумській (-0,07) області обсяг нових замовлень найбільше скорочувався.

Галузь. Найкраще попереднього місяця ситуація з новими замовленнями складалась для харчової (0,20) промисловості та виробництва будівельних матеріалів (0,13). Найнижче значення показника мають металообробка (-0,20) та машинобудування (-0,06).

Рис. 19. Індекси змін нових замовлень

Очікувані зміни нових замовлень

На наступні три місяці зберігається тенденція до подальшого зростання показника. Значення ІНДЕКСУ очікуваних змін нових замовлень збільшилось із 0,32 до 0,38. У відсотковому розподілі частка респондентів, що очікують на зростання нових замовлень, збільшилась із 35,9% до 39,8%. Частка респондентів, які очікують на скорочення обсягу нових замовлень, незначним чином зменшилась, із 6,1% до 4,5%. Частка тих, хто не очікує жодних змін у наступні три місяці, становить 55,8% (було 58%).

Розмір. У залежності від розміру, найвищий показник очікувань мають великі підприємства (0,49). Показник малих (0,36), а також середніх (0,31) підприємств є нижчим та приблизно однаковим. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (0,18).

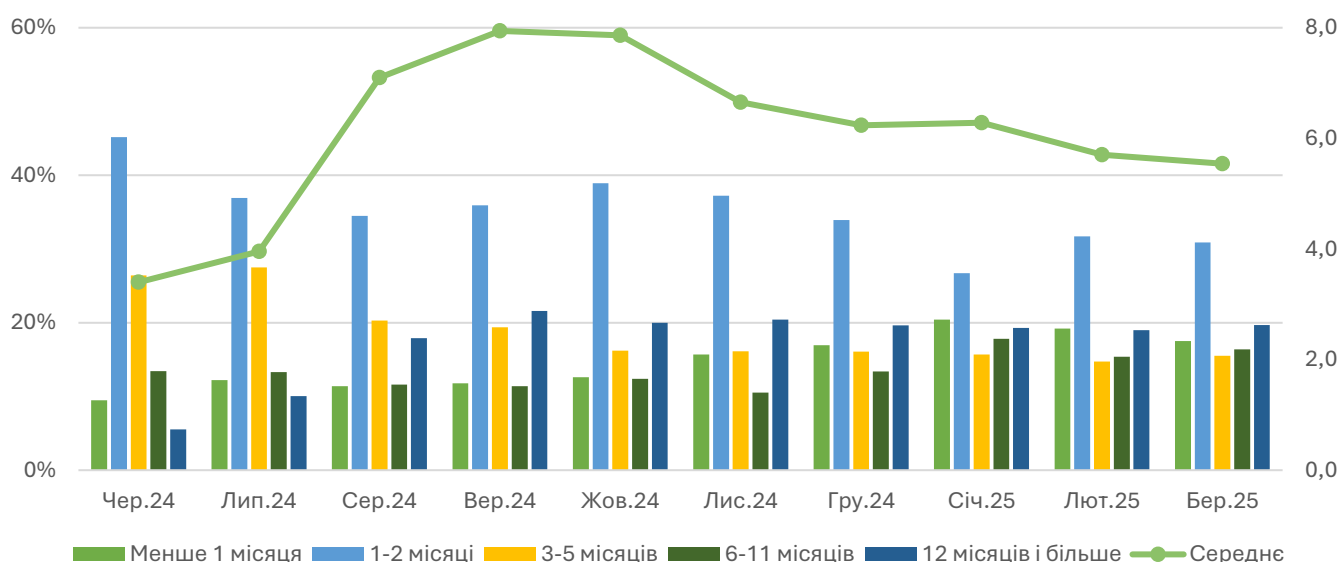
Регіон. Значення індексу мають суттєві регіональні відмінності. У Полтавській та Черкаській (по 1,00 для кожної), Закарпатській (0,97) областях бізнес більшою мірою ніж в інших регіонах очікує на зростання нових замовлень. Разом із тим, показники Сумської (-0,07) та Житомирської (-0,05) областей мають найнижче значення.

Галузь. Найкращі очікування щодо нових замовлень мають поліграфія (0,50) та харчова (0,41) промисловість. Показник металообробки (0,13) має найнижче значення.

Забезпеченість замовленнями наперед

У березні 2025 року середній термін забезпеченості новими замовленнями для опитаних підприємств майже не змінився порівняно з попереднім місяцем. Він склав у середньому 5,5 місяця. Частка підприємств із замовленнями на рік та більше складає 20%. Порівняно з минулим роком (3% у березні 2024 року), цей показник виріс майже в 7 разів, що свідчить про зростання довгострокового планування і більш стабільних контрактів у частини підприємств. Водночас, частка підприємств, які мають замовлення не більше ніж на 2 місяці, склала 49%.

Рис. 20. Час, на який підприємства забезпечені замовленнями

Розмір. Забезпеченість замовленнями зростає зі збільшенням розміру підприємств. Так, мікропідприємства в середньому забезпечені новими замовленнями на 1,5 місяця (середнє значення), тоді як малий бізнес – на 4,4 місяця, середній – на 6,6 місяця та великий – на 7,3 місяця.

81% мікро- та 57% малих підприємств мають замовлення лише на період до двох місяців. Водночас 54% великих підприємств та 42% середніх забезпечені замовленнями на 6 місяців і більше.

Галузь. У березні 2025 року порівняно найдовші середні терміни нових замовлень було зафіксовано в деревообробній промисловості (7,3 місяця), а також у сфері хімічної промисловості (6,5 місяця)¹. Найкоротші середні терміни нових замовлень спостерігаємо у сфері виробництва металу та металообробці (3,6 місяця) та сфері виробництва будівельних матеріалів (4,6 місяця).

Варто зауважити, що 63% підприємств із виробництва металу та металообробки мають замовлення терміном лише до двох місяців, у той час як лише 21% підприємств цієї галузі повідомили про те, що мають замовлення на термін від шести місяців. Водночас 44% підприємств деревообробної та хімічної промисловості мають замовлення терміном від шести місяців. Короткострокові замовлення терміном до двох місяців мають підприємства легкої промисловості – 60%, виробництва будівельних матеріалів – 57%, машинобудування – 48%, деревообробної галузі – 58% та харчової промисловості – 45%.

¹ Подані середні значення. У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірки в цій галузі.

Регіон. Між підприємствами в різних областях спостерігаються відмінності в забезпеченні замовленнями². Середній термін забезпечення замовленнями найбільший для підприємств Черкаської області, де в середньому він склав 18 місяців. Також терміни наявних замовлень порівняно високі для підприємств Вінницької, Волинської, Київської, Одеської, Полтавської та Рівненської областей (5 місяців і більше).

З іншого боку, найменший середній період замовлень – до двох місяців включно – зафіксований у Житомирській, Кіровоградській, Львівській, Чернівецькій, Чернігівській, Харківській, Дніпропетровській областях та м. Києві.

ЦІНИ НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання цін на сировину та матеріали сповільнились. Значення індексу змін цін на сировину та матеріали зменшилось із 0,37 до 0,30. Частка керівників підприємств, що вказали на збільшення цін у березні зменшилась із 38,2% до 31,5%. Частка тих, хто вважає, що ціни не змінювались порівняно з попереднім місяцем, збільшилась із 61,1% до 67,5%. Частка тих, хто говорить про зменшення цін на сировину та матеріали, істотно не змінилась та становить 1,1% (була 0,7%).

Розмір. У залежності від розміру підприємства найчастіше про збільшення цін на сировину та матеріали говорять керівники великих (0,36) підприємств. Показник малих та мікропідприємств є однаковим та становить 0,33. Показник середніх підприємств є значно нижчим та становить 0,23.

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності. Значення індексу є вищим для Полтавської (0,97) та Сумської (0,75) областей, а також для м. Києва (0,60). Показник Житомирської області є найнижчим та дорівнює нулю.

Галузь. У галузевому розрізі значення індексу змін цін на сировину та матеріали є найвищим для легкої промисловості та машинобудування (по 0,35 для кожної галузі). Найнижче значення індексу має металообробка (0,12).

Очікувані зміни цін на сировину та матеріали

У короткостроковій перспективі підприємці очікують на суттєве зменшення цін. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ зменшився з 0,43 до 0,30. Частка респондентів, які вважають, що змін не відбудеться, збільшилась із 53,9% до 66,3%. Частка тих, хто очікує на підвищення цін, зменшилась із 44,9% до 32,8%. Частка тих, хто вважає, що ціни на сировину та матеріали в наступні три місяці зменшуватимуться, також істотно не змінилась та становить 0,9% (була 1,2%).

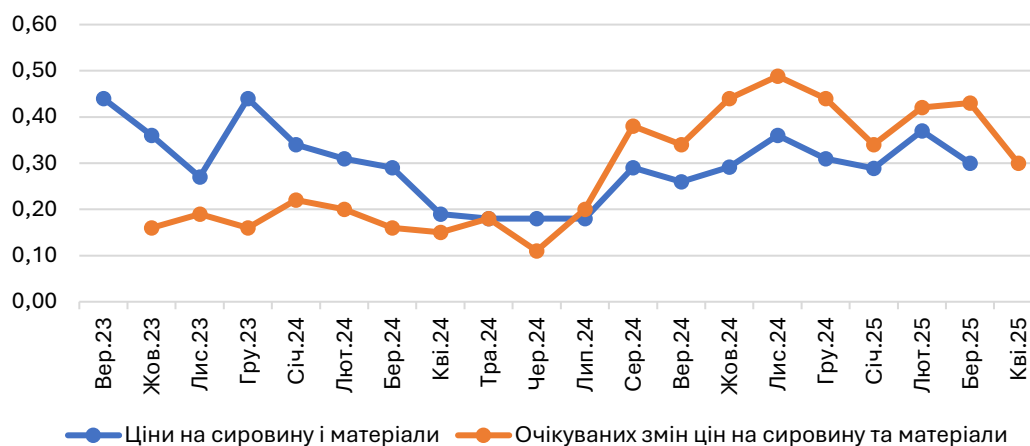
Розмір. У залежності від розміру показник очікувань малих (0,39) підприємств є найвищим. Нижче значення показника мають мікропідприємства, показник яких становить 0,33. Найнижче та однакове значення показника мають великі та середні підприємства (по 0,28 для кожного).

Регіон. Найбільше про можливе зростання цін на сировину та матеріали говорять у Закарпатській (0,67), Черкаській (0,61) та Сумській (0,59) областях. Показник Рівненської області є найнижчим та дорівнює нулю.

Галузь. У галузевому розрізі найвище значення індексу мають деревообробка (0,48), харчова (0,37) промисловість та машинобудування (0,31). Найнижчий показник має металообробка (0,14).

² До порівняння не включено регіони, у яких не були опитані підприємства (детальніше див. розділ «Вибірка»), а також Івано-Франківська область, де кількість респондентів, які відповіли на це запитання, була недостатньою для порівняльного аналізу.

Рис. 21. Індекси змін цін на сировину та матеріали

ЦІНИ НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ (ВІДПУСКНІ ЦІНИ)

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання цін на готову продукцію сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ зменшилось із 0,37 до 0,32. Частка керівників підприємств, що вказали на підвищення цін у березні, зменшилась із 37,4% до 32,5%. Частка тих, хто вважає що ціни не змінювались порівняно з попереднім місяцем, збільшилась із 62,2% до 66,7%. Частка респондентів, які говорять про зниження цін, суттєво не змінилась і становить 0,09 (була 0,4%).

Розмір. Найчастіше про зростання цін на готову продукцію говорять на великих (0,35) та малих (0,34) підприємствах. Показник середніх підприємств становить 0,29. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (0,25).

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності. Значення індексу є вищим для Полтавської (0,87), Сумської (0,74) та Тернопільської (0,55) областей. Показник Житомирської (0,05) області є найнижчим.

Галузь. У галузевому розрізі значення індексу змін цін на готову продукцію є найвищим для виробництва будівельних матеріалів (0,41), а також для легкої (0,37) та харчової (0,36) промисловості. Найнижче значення має поліграфія, показник якої дорівнює нулю.

Очікувані зміни цін на готову продукцію

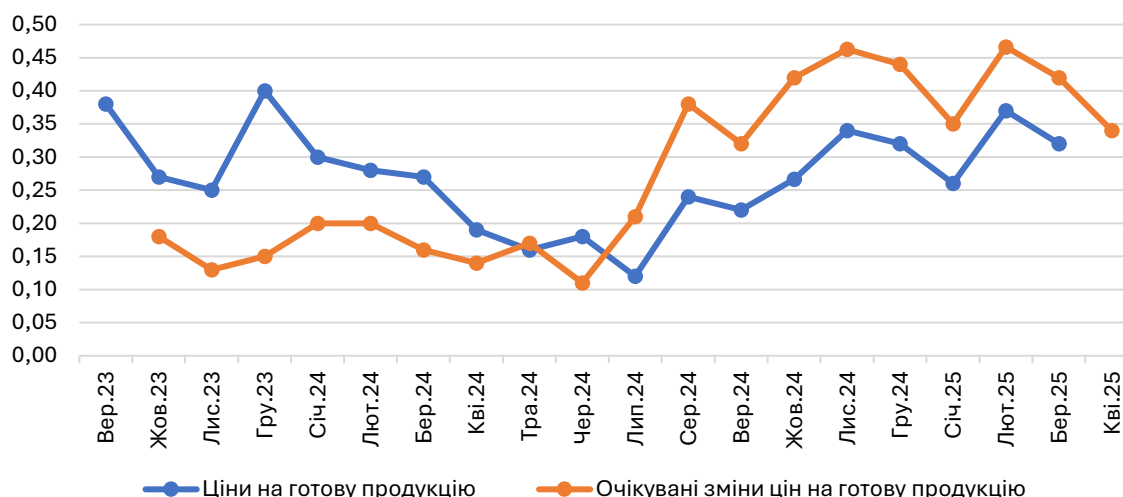
У найближчій перспективі керівники підприємств очікують продовження зростання цін, хоча і меншими темпами. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ незначним чином зменшився, із 0,47 до 0,42. Частка респондентів, що не планують змін, дещо зросла, із 53,2% до 56,1%. Частка опитаних, що планують підвищення цін у наступні три місяці, зменшилась, із 46,8% до 43,7%. Частка опитаних, що вважає, що ціни на сировину та матеріали в наступні три місяці зменшуватимуться, становить лише 0,2% (минулого місяця ця частка була взагалі відсутня).

Розмір. У залежності від розміру підприємства найбільше на зростання цін на готову продукцію очікують на малих (0,50) підприємствах. Показник великих та мікропідприємств (по 0,41 для кожного) є дещо нижчим. Найменше про можливе підвищення цін говорять на середніх підприємствах, показник яких становить 0,39.

Регіон. Найбільше про можливе підвищення відпускних цін говорять у Закарпатській (0,97) та Сумській (0,75) областях. Показник Житомирської області є найнижчим та становить 0,05.

Галузь. У галузевому розрізі найвище значення індексу мають деревообробна (0,52) та харчова (0,40) промисловість. Найнижчий показник очікувань має металообробка (0,14).

Рис. 22. Індекси змін цін на готову продукцію

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи накопичення заборгованості сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ залишилось незмінним та, як і минулого місяця, становить $-0,08$. У відсотковому розподілі істотних змін не відбулось. Частка тих, хто повідомив про скорочення заборгованості, становить 19,4% (була 19,2%). Частка тих, у кого накопичилась заборгованість, суттєво не змінилась та становить 9,7% (була 9%). Частка тих, для кого нічого не змінилось, становить 70,8% (була 71,8%).

Розмір. Ситуація з дебіторською заборгованістю є кращою для мікропідприємств ($-0,21$), показник яких є найнижчим. Показник малих ($-0,12$) та середніх ($-0,10$) підприємств є вищим та приблизно однаковим. Найвище значення показника мають великі ($-0,02$) підприємства.

Регіон. Зафіксовані суттєві регіональні різниці в значеннях цього показника. У розрізі регіонів найвище додатне значення показника зафіксовано в м. Києві (0,40), а також у Київській (0,15) області. Водночас, у Сумській ($-1,00$) та Дніпропетровській ($-0,80$) областях показник є найнижчим.

Галузь. При галузевому розподілі найвищий показник дебіторської заборгованості має деревообробна (0,06) промисловість із єдиним додатним значенням. Найнижчий показник у металообробки ($-0,22$).

Очікувані зміни дебіторської заборгованості

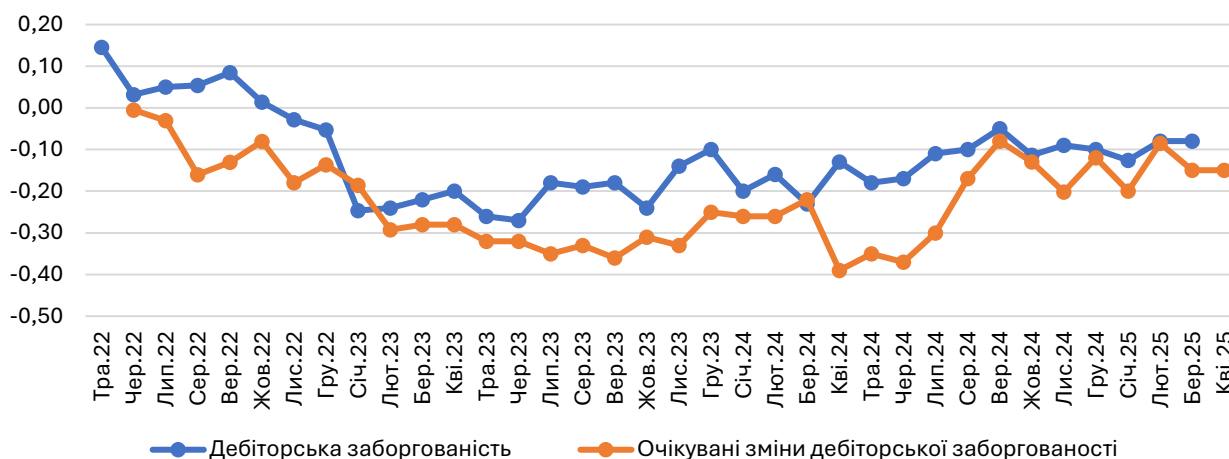
У перспективі трьох місяців підприємці очікують сповільнення темпів накопичень заборгованості. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ залишився незмінним та становить $-0,15$, як і за попередній період. Частка опитаних, що очікують на накопичення заборгованості, незначним чином зросла, із 4,7% до 6,2%, водночас частка тих, хто очікує на її скорочення, суттєво не змінилась та становить 23,3% (була 22%). Частка тих, хто вважає, що нічого не зміниться, дещо зменшилась, із 73,3% до 70,5%.

Розмір. При розподілі за розміром краще значення показника мають мікропідприємства, показник яких є найнижчим та становить $-0,27$. Вище та приблизно однакове значення показника мають середні ($-0,21$) та малі підприємства ($-0,20$). Найвище значення показника мають великі ($-0,06$) підприємства.

Регіон. У регіональному розподілі найбільше та вище за нуль значення мають Вінницька (0,25) область та м. Київ (0,20). Найнижчим є показник Сумської ($-0,93$) області.

Галузь. Найвищими очікування щодо накопичення дебіторської заборгованості є для поліграфії, значення якої дорівнює нулю. Найнижчий показник має металообробка ($-0,35$).

Рис. 23. Індекси змін дебіторської заборгованості

КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Зміни щодо попереднього місяця

У березні 2025 року показник із накопичення кредиторської заборгованості залишився незмінним. ІНДЕКС ЗМІН КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ становить -0,11, як і минулого місяця. У відсотковому розподілі істотних змін не відбулось. Частка опитаних, що повідомили про накопичення заборгованості, суттєво не змінилась і становить 6,9% (була 6%). Частка тих, для кого кредиторська заборгованість скорочувалась, становить 20,1% (була 20%). Частка тих, для кого нічого не змінилось, майже та сама і становить 73,0% (була 74%).

Розмір. Показник кредиторської заборгованості мікропідприємств (-0,23). Суттєво вище та приблизно однакове значення мають малі (-0,18) та середні (-0,14) підприємства. Найвище значення показника мають великі (-0,03) підприємства.

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності. Ситуація з накопиченням кредиторської заборгованості є гіршою м. Києві (0,21) та Київській і Одеській (по 0,10 для кожної) областях. Найкраща ситуація в Сумській (-1,00) та Дніпропетровській (-0,80) областях.

Галузь. У галузевому розподілі найвищим є показник заборгованості для поліграфії та деревообробної промисловості, значення для яких є однаковим та дорівнює нулю. Найнижчий показник має металообробка (-0,22).

Очікувані зміни кредиторської заборгованості

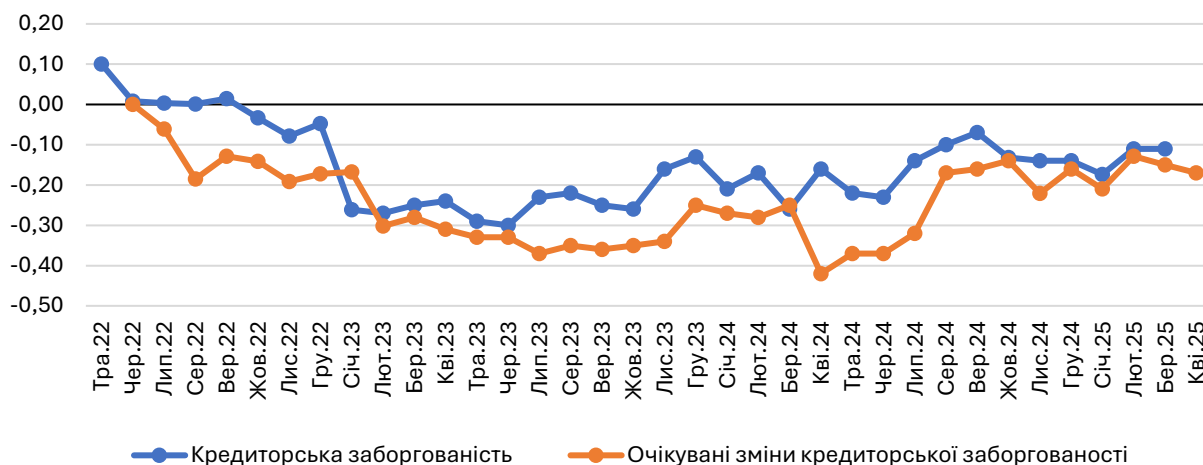
На наступні три місяці підприємці не очікують значних змін у значенні показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ несуттєво зменшився, із -0,15 до -0,17. У відсотковому розподілі значних змін не відбулось. Частка тих, хто очікує на скорочення обсягів кредиторської заборгованості, дещо зросла, із 18,8% до 22,6%. Частка тих, хто очікує на її накопичення, суттєво не змінилась та становить 3,6% (була 2%). Частка тих респондентів, які вважають, що нічого не зміниться, зменшилась із 79,2% до 73,8%

Розмір. Показник очікувань середніх (-0,26) підприємств є найнижчим та має краще значення. Вище та приблизно однакове значення показника мають малі (-0,20) та мікропідприємства (-0,22). Найвище значення показника мають великі (-0,08) підприємства.

Регіон. Показник очікувань щодо змін кредиторської заборгованості для Вінницької (0,31) області та м. Києва (0,16) є найвищим та має додатні значення. Найнижчим є показник очікувань для Сумської (-0,93), Дніпропетровської (-0,90) та Житомирської (-0,75) областей.

Галузь. Серед галузей промисловості найвищим є показник поліграфії, значення для якої дорівнює нулю. Найнижче значення мають металообробка (-0,35) та хімічна (-0,29) промисловість.

Рис. 24. Індекс змін кредиторської заборгованості

ПОДАТКОВА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Зміни щодо попереднього місяця

Показник щодо темпів накопичення податкової заборгованості дещо сповільнився. ІНДЕКС ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ в березні незначним чином зменшився, із -0,12 до -0,15. Зміни у відсотковому розподілі є незначними. Частка підприємств, що повідомили про скорочення податкової заборгованості за минулий місяць, дещо зросла, із 17,2% до 19,5%. Частка респондентів, які вказали на збільшення податкової заборгованості, залишилась майже без змін, вона становить 3,1% (була 4,1%). Частка тих, хто вважає, що жодних змін не відбулось, істотно не змінилась та становить 77,5% (була 78,7%).

Розмір. Показник податкової заборгованості є кращим та приблизно однаковим для середніх (-0,21), малих (-0,20) та мікропідприємств (-0,19). Найвище значення показника мають великі (-0,06) підприємства.

Регіон. Спостерігаються суттєві відмінності в значенні цього показника за регіонами. Найвищим та додатним значення показника є для Одеської (0,10) та Київської (0,07) областей. Найнижчим є показник Сумської (-1,00), Дніпропетровської (-0,80) та Житомирської (-0,47) областей.

Галузь. Найвищим показник податкової заборгованості є для деревообробної (0,08) промисловості. Значення для хімічної (-0,24) промисловості є найнижчим.

Очікувані зміни податкової заборгованості

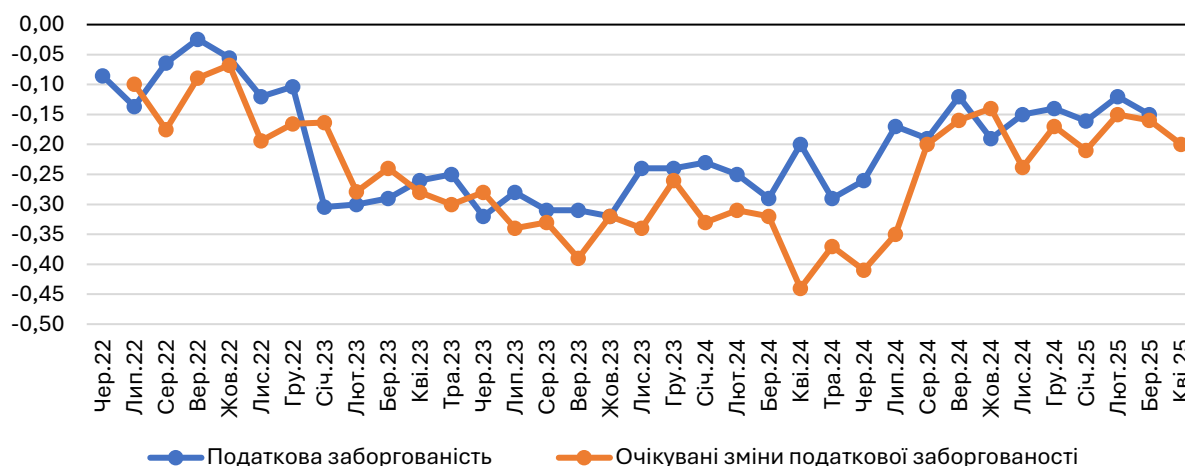
На наступні три місяці підприємці очікують на зменшення показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ зменшився з -0,16 до -0,20. Частка тих, хто прогнозує скорочення податкової заборгованості, незначним чином збільшилась, із 20,5% до 23,1%. Водночас частка тих, хто очікує на її збільшення, істотно не змінилась і становить 0,4% (була 1,9%). Частка тих, хто не очікує змін, суттєво не змінилась та становить 76,5% (була 77,6%).

Розмір. Показник очікувань податкової заборгованості є найнижчим та приблизно однаковим для малих (-0,30), мікро- (-0,27) та середніх (-0,25) підприємств. Показник великих (-0,13) підприємств є значно вищим.

Регіон. У регіональному розподілі найвищий показник очікувань є для Вінницької (0,13) області з єдиним додатним значенням. Показник Сумської (-1,00) та Дніпропетровської (-0,90) областей є найнижчим.

Галузь. Найвищим показник очікувань податкової заборгованості є для поліграфії, значення для якої дорівнює нулю. Найнижчим є показник для виробництва будівельних матеріалів (-0,36).

Рис. 25. Індекс змін податкової заборгованості

КІЛЬКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення кількості працівників дещо прискорились. ІНДЕКС ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ незначним чином зменшився, із $-0,03$ до $-0,07$. Частка респондентів, що повідомляють про скорочення кількості співробітників, дещо зросла, із $6,8\%$ до $9,5\%$. Частка тих, хто вказав на їх збільшення, суттєво не змінилась та становить $2,2\%$ (була $3,5\%$). Частка тих, для кого нічого не змінилось, майже не змінилась та становить $88,4\%$ (була $89,7\%$).

Розмір. Найбільше про скорочення кількості працівників говорять на середніх ($-0,06$) та великих ($-0,05$) підприємствах. Показник малих підприємств становить $-0,09$. Показник мікропідприємств ($-0,12$) є найнижчим.

Регіон. У регіональному розподілі найвищим та додатним значення показника є для Хмельницької ($0,14$), Рівненської ($0,10$) та Тернопільської ($0,09$) областей. Найчастіше про скорочення працівників повідомляють у Сумській та Дніпропетровській (по $-0,40$ для кожної) та Чернігівській ($-0,31$) областях.

Галузь. Показник для поліграфії є найвищим та дорівнює нулю. Найнижчим є показник для виробництва будівельних матеріалів ($-0,17$).

Очікувані зміни кількості працівників

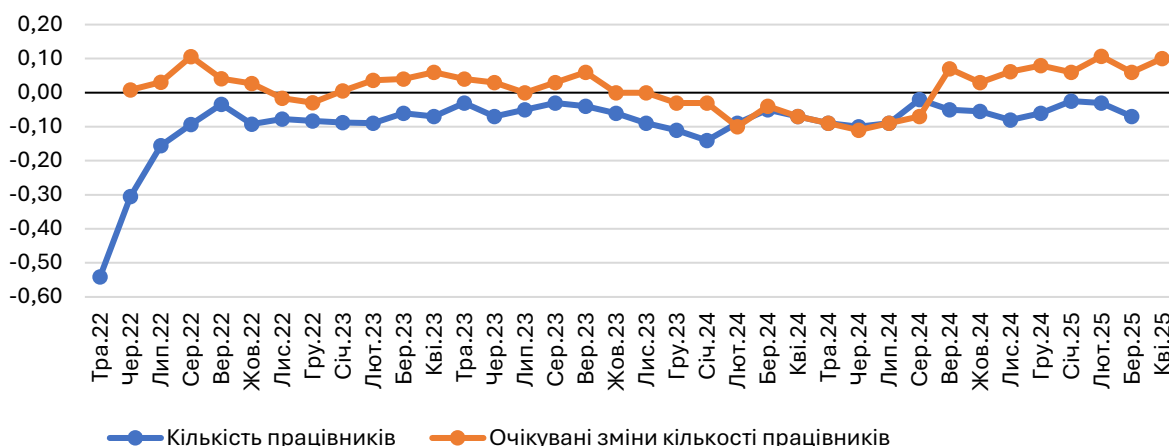
Показник очікувань щодо зростання кількості працівників дещо збільшився: ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ збільшився із $0,06$ до $0,10$. Частка тих опитаних, які планують збільшувати кількість працівників, дещо зросла, із $14,5\%$ до $16,4\%$. Водночас, дещо зменшилась частка тих, хто очікує на скорочення кількості працівників, із 7% до $5,1\%$. Частка тих, хто не планує змін, становить $78,5\%$, як і за попередній період.

Розмір. Показник очікувань щодо кількості працівників є найвищим для малих ($0,20$) підприємств. Показник середніх ($0,09$) підприємств є суттєво нижчим. Найнижчим та однаковим є показник для великих та мікропідприємств, який становить $0,07$.

Регіон. Значення індексу очікуваних змін кількості працівників суттєво залежить від регіону розташування підприємства. У регіональному розподілі найвище значення показника мають Черкаська ($0,93$) та Закарпатська ($0,80$) області. Найнижчі значення показника мають Дніпропетровська ($-0,40$) та Житомирська ($-0,33$) області.

Галузь. У галузевому розрізі найвищим індекс очікувань є для поліграфії ($0,25$). Показник очікувань для машинобудування, харчової та легкої промисловості є найнижчим та однаковим і становить $0,07$.

Рис. 26. Індекс змін кількості працівників

ПРАЦІВНИКИ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСКАХ

Зміни щодо попереднього місяця

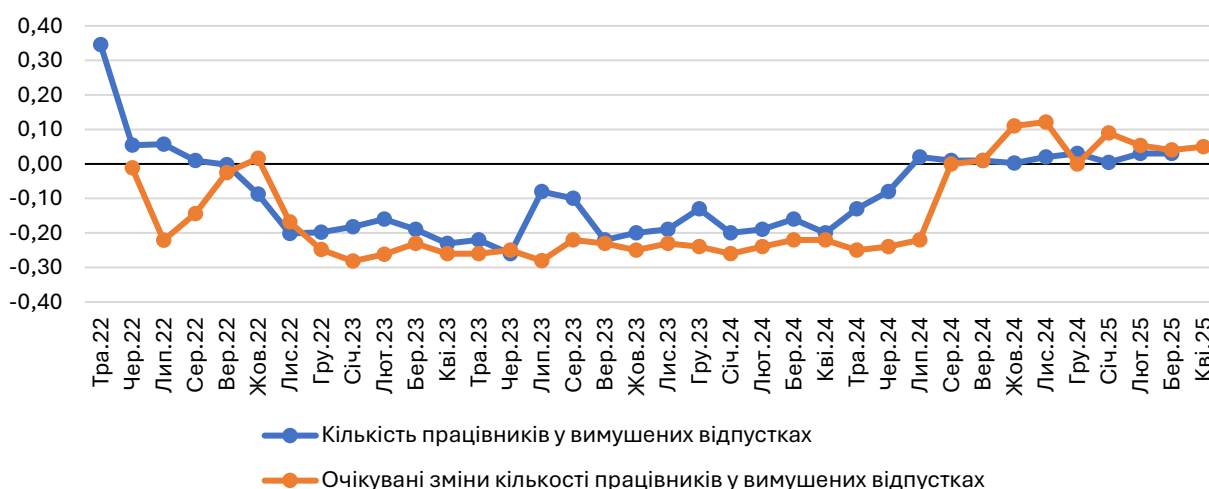
Темпи скорочення кількості працівників у вимушених відпустках уповільнюються. ІНДЕКС ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСКАХ не змінився та становить 0,03, як і минулого місяця. У відсотковому розподілі значних змін не відбулось. Частка тих, хто збільшував кількість таких працівників, суттєво не змінилась та становить 4,4% (була 5,3%). Частка тих, хто зменшував їхню кількість, також суттєво не змінилась і становить 1,8% (була 2,1%). Частка тих, для кого за минулий місяць нічого не змінилося, становить 93,8% (було 92,6%).

Розмір. Показник мікро- (-0,03) є найнижчим із від'ємним значенням. Показник середніх підприємств становить 0,01. Вище та однакове значення має показник для великих і малих підприємств, як становить 0,04.

Регіон. Найбільшою мірою з-поміж різних регіонів зростання показника спостерігається для підприємств Сумської (0,33) та Тернопільської (0,09) областей, а найчастіше про зменшення кількості співробітників, що перебувають у вимушених відпустках, повідомляють у Чернігівській (-0,08) області та м. Києві (-0,06).

Галузь. У галузевому розподілі вищі показники щодо кількості працівників у вимушених відпустках має виробництво будівельних матеріалів (0,16). Показник легкої (-0,03) промисловості є найнижчим.

Рис. 27. Індеси змін кількості працівників у вимушених відпустках

Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках

Підприємства, які мають працівників у вимушених відпустках, не очікують змін на наступні три місяці. Індекс очікуваних змін кількості працівників у вимушених відпустках становить 0,05 (було 0,04). Частка тих підприємств, на яких очікується зростання кількості працівників у вимушених відпустках, становить 6,6% (була 7,1%). Частка тих, хто вважає, що кількість таких працівників на їхньому підприємстві скоротиться, також майже не змінилась та становить 1,4% (була 2,3%). Частка тих, хто вважає, що жодних змін не відбудеться, суттєво не змінилась і становить 92% (була 90,6%).

Розмір. Показник мікропідприємств (0,08) є найвищим. Показник великих та середніх підприємств є однаковим та становить 0,06. Дещо нижче значення мають малі (0,02) підприємства.

Регіон. Показник очікувань для Черкаської (0,50) та Тернопільської (0,27) областей є найвищим. Показник Сумської (-0,15) області та М. Києва (-0,15) має найнижчі та від'ємні значення.

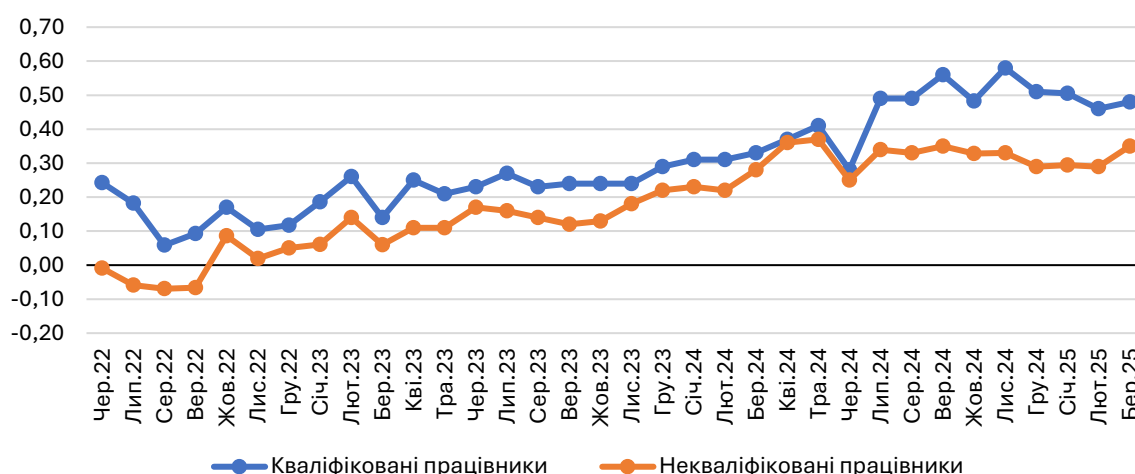
Галузь. Найвищим є показник очікувань щодо зростання кількості працівників у вимушених відпустках для виробництва будівельних матеріалів (0,24). Найнижчим є показник для металообробки та машинобудування, значення яких дорівнює нулю.

КВАЛІФІКОВАНІ ТА НЕКВАЛІФІКОВАНІ ПРАЦІВНИКИ

У березні 2025 року труднощі в пошуку кваліфікованих працівників залишаються високими: показник, хоча і несуттєво, проте зріс; показник для некваліфікованих працівників суттєво зріс. Значення ІНДЕКСУ ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ КВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ дещо зросло, із 0,46 до 0,48. Значення ІНДЕКСУ ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ НЕКВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ становить 0,35 (три місяці поспіль показник становив 0,29).

Частка керівників підприємств, які вказали на те, що кваліфікованих працівників важче знайти, суттєво не змінилась та становить 46,1% (була 46,4%), частка тих, кому важче шукати некваліфікованих працівників, збільшилась із 32% до 36,1%. Відсоток тих, кому легше знайти кваліфікованих працівників, становить 0,2% (був 1,1% два місяці поспіль), а частка тих, кому легше шукати некваліфікованих працівників становить 3,4% (була 4,6%). Частка тих, хто не відчуває жодних змін у пошуку кваліфікованих робітників, суттєво не змінилась та становить 53,7% (була 52,5%), а для некваліфікованих працівників цей відсоток дещо зменшився, із 63,3% до 60,5%.

Рис. 28. Індеси змін труднощів у пошуку кваліфікованих та некваліфікованих працівників

Кваліфіковані працівники

Розмір. Найскладніше шукати працівників для великих (0,52) підприємств. Показник малих (0,47) та середніх (0,46) підприємств є дещо нижчим та приблизно однаковим. Найлегше шукати кваліфікованих працівників для мікропідприємств (0,30).

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності на ринку праці. У регіональному розподілі найважче шукати кваліфікованих працівників у Полтавській (1,00), Дніпропетровській та Житомирській (по 0,95 для кожної) областях. Найлегше кваліфікованих працівників знайти в Сумській області, показник який дорівнює нулю.

Галузь. У галузевому розподілі найбільше складнощів із пошуком кваліфікованих працівників мають поліграфія (0,71) та деревообробна (0,51) промисловість. Найлегше шукати кваліфікованих працівників для хімічної (0,35) промисловості.

Некваліфіковані працівники

Розмір. Залежно від розміру показник труднощів у пошуку некваліфікованої робочої сили є приблизно однаковим для великих (0,37), середніх (0,35) та малих (0,33) підприємств. Найлегше некваліфікованих працівників шукати мікропідприємствам, показник яких становить 0,10.

Регіон. У регіональному розподілі найважче шукати некваліфікованих працівників у Полтавській (1,00), Дніпропетровській та Житомирській (по 0,95 для кожної) областях. Найлегше шукати таких працівників у Сумській (-0,59) області, показник якої має єдине від'ємне значення.

Галузь. Найвищі показники щодо пошуку некваліфікованих працівників спостерігаються в харчовій (0,41) промисловості, машинобудуванні (0,39) та металообробці (0,38). Найлегше шукати некваліфікованих працівників для хімічної (0,18) промисловості.

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА ОПИТУВАННЯ

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМСТВА

Проблеми ведення бізнесу під час війни

У березні 2025 року найгострішою перешкодою для бізнесу, викликаною повномасштабним російським вторгненням, знову став **брак робочої сили внаслідок призову або виїзду співробітників** – 65%. У період із червня 2024 року до грудня 2024 року спостерігається поступове зростання нестачі робочої сили внаслідок призову чи виїзду співробітників. Показник зріс із 42% у червні до 64% у листопаді, після чого трохи зменшився до 61% у грудні, у січні - березні коливається в межах 64 - 65%.

Друге місце в рейтингу перешкод для бізнесу, викликаних повномасштабною війною, зайняла проблема **небезпечних умов праці**. З цією проблемою зіштовхнулося 53% підприємств. Показник фактично не змінився порівняно з попереднім місяцем.

З різницею у 5% на третє місце рейтингу перешкод для бізнесу в березні вийшла проблема **зростання цін на сировину та матеріали**. Ця перешкода була актуальна для 48% підприємств. Проблема зростання цін на сировину та матеріали значно зросла з липня до листопада (із 32% до 48% відповідно), однак у грудні спостерігалось зниження цієї проблеми до 42%. У лютому 2025 року зафіксовано найвищий показник за весь період проведення опитування - 56%.

Четверте місце в рейтингу перешкод зайняла проблема **зменшення попиту на продукцію/послуги**. Цю проблему відчули 32% підприємств, що лише на 3% більше, ніж було в лютому 2025 року, коли ця частка складала 29%.

Про **складнощі в перевезенні сировини або товарів територією України** в березні повідомили 18% опитаних, унаслідок чого ця перешкода зайняла п'яте місце в рейтингу перешкод. Частка підприємств, які зіткнулися зі складнощами в перевезенні сировини або товарів територією України, знизилася з 32% у березні 2024 року до 16% у липні 2024 року, що свідчить про поступове покращення ситуації. Однак після липня спостерігається зростання включно до жовтня – 17%, у листопаді спостерігаємо різке зменшення до 12%. Однак у грудні, січні ми знову повернулись до попередніх показників. У березні ситуація залишається незмінною.

Шосту сходинку займає проблема **розриву ланцюжків постачання**: 12% підприємств вказали на цю перешкоду в березні 2025 року. З початку 2025 року цей показник не зазнає змін.

Сьоме місце в рейтингу перешкод займає **брак обігових коштів** – 10%. Проблема залишається на рівні 9 – 11% протягом усього періоду.

Восьме місце рейтингу перешкод для бізнесу, викликаних повномасштабним російським вторгненням, у березні зайняла проблема **перебоїв з електро-, водо- та теплопостачанням**. Це виявилось проблемою для 9% підприємств, цей показник змінився порівняно з усіма попередніми місяцями. Найгірша ситуація була влітку (у липні -78%, серпні та червні -65%), коли проблема досягала пікових значень через масовані обстріли інфраструктури. Наразі ця проблема турбує незначну кількість підприємств.

Дев'яте місце займає проблема **корупції** – 6%. Проблема корупції залишається на рівні 3 - 7% протягом усього періоду проведення опитування.

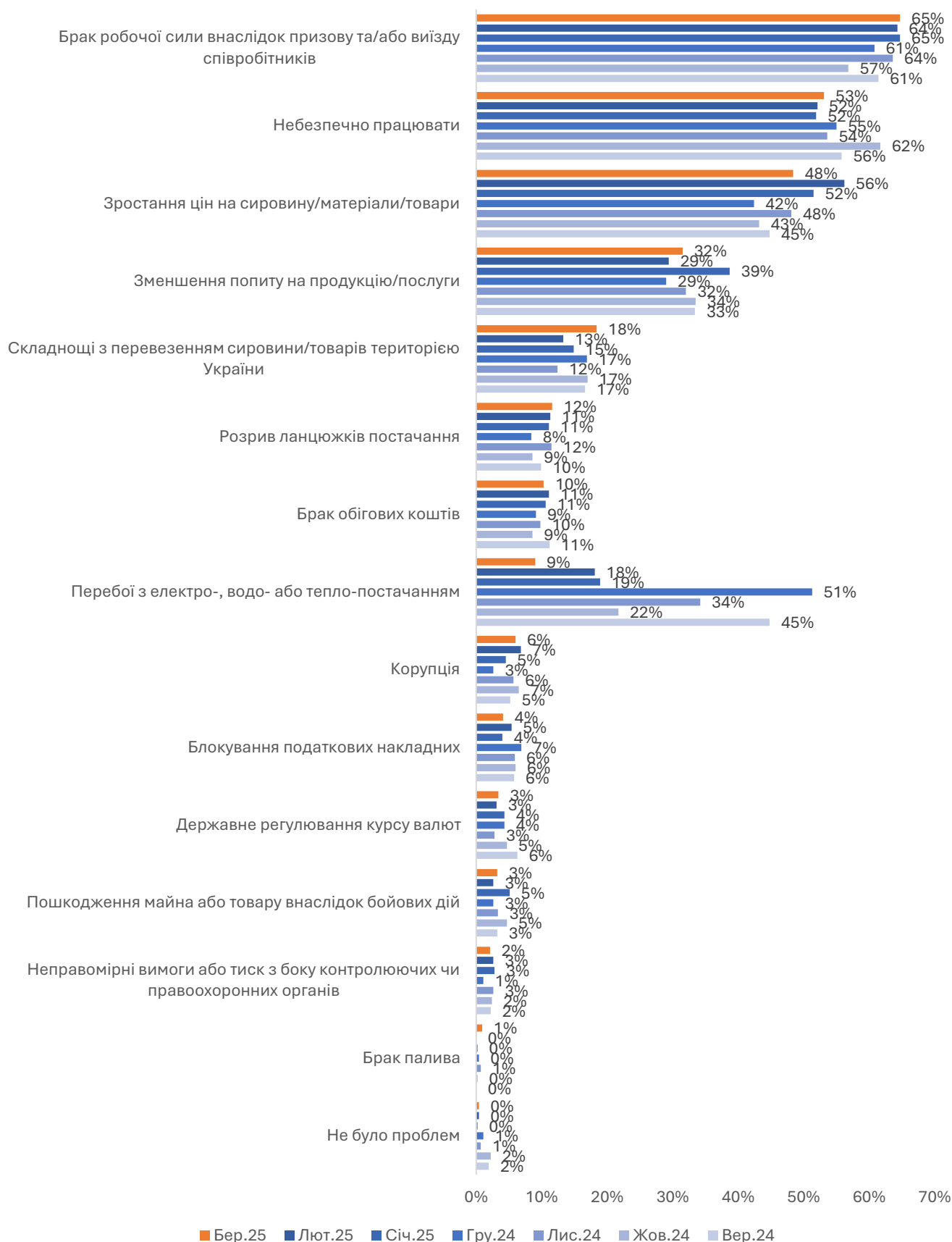
Десяте місце займає проблема **блокування податкових накладних**. На неї в березні вказали 4% опитаних підприємств.

На одинадцятому місці опиняються аж 2 перешкоди, а саме: проблема **державного регулювання курсу валюти, пошкодження майна або товару внаслідок бойових дій**. На ці проблеми вказали по 3% опитаних підприємств у березні 2025 року.

Проблема **браку** палива була згадана 1% підприємств у березні.

Крім цього, жодне підприємство в березні 2025 року, сказало, що не зіштовхнулося з жодними перешкодами.

Рис. 29. Найважливіші проблеми для опитаного бізнесу

Проблеми бізнесу різного розміру. У березні великі підприємства найчастіше повідомляли про перешкоду браку робочої сили - 73%, мікро-, малі та середні підприємства: 47%, 61%, 68%. Також великі підприємства часто повідомляли про таку проблему небезпеки умов праці - 67%. Тоді як мікро-, малі й середні підприємства вказали: 32%, 53%, 52% відповідно.

Мікропідприємства найбільше відчувають на собі зростання цін на сировину та матеріали – 61%, тоді як малі, середні та великі – 46%, 47%, 47% відповідно. Також мікропідприємства найбільше реагують на брак обігових коштів – 26%, тоді як малі, середні та великі – 15%, 6%, 3% відповідно.

Проблеми бізнесу за галузями промисловості. Про небезпечні умови праці найчастіше говорив бізнес, що працює у металургії (52%), у хімічній промисловості (71%), галузі машинобудування (61%), а також у харчовій промисловості (60%).

У всіх галузях, а саме: у деревообробній промисловості, харчовій промисловості, легкій промисловості, у галузі машинобудування, хімічній промисловості, у галузі виробництва будівельних матеріалів та у галузі виробництва металу та металообробки - повідомляють про брак робочої сили через мобілізацію або виїзд співробітників (більше 54%).

У галузі легкої промисловості найчастіше скаржаться на зростання цін на сировину та матеріали – 58%. Також підприємства харчової промисловості та виробництва будівельних матеріалів скаржаться на зростання цін на сировину та матеріали (53% та 46% відповідно).

Про зменшення попиту на продукцію/послуги в березні найчастіше повідомляли підприємства в галузі металургії (52%)³.

Проблеми бізнесу за регіонами. Найвищі частки бізнесу, який зіштовхнувся з проблемою небезпеки праці, зафіксовані у Вінницькій, Запорізькій, Київській, Одеській, Полтавській, Харківській та Черкаській областях – більше 70%. Про зростання цін на сировину та матеріали найчастіше говорили підприємства в Дніпропетровській, Житомирській, Київській, Львівській, Полтавській, Сумській, Тернопільській областях та м. Києві (більше 70%).

На брак робочої сили через повномасштабну війну скаржаться всі опитані підприємства Полтавської області. Також ця проблема є гострою для Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Львівської, Тернопільської, Черкаської, Чернівецької областей (більше 70%)

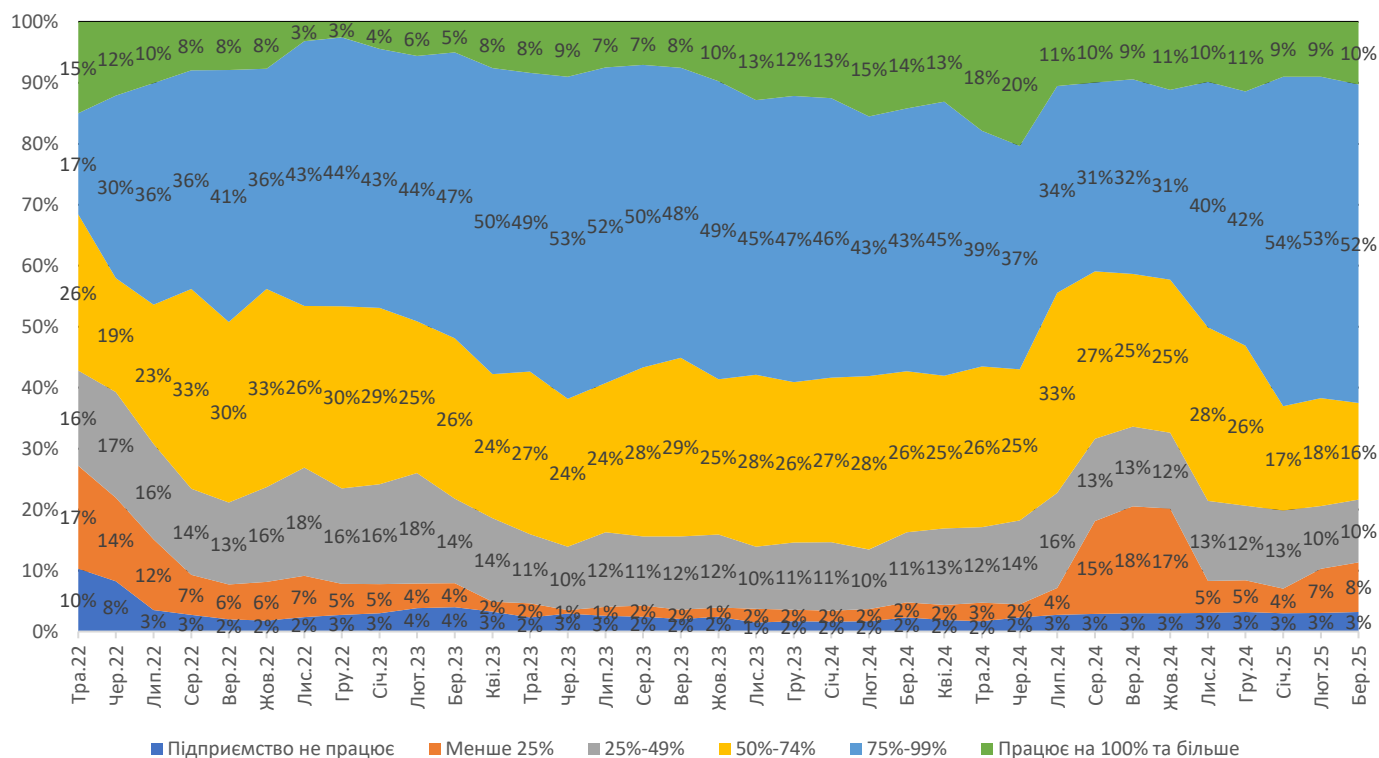
Вплив війни на завантаження виробничих потужностей/обсяги виробництва

У березні 2025 року лише 10% підприємств повідомили, що працюють на повну потужність (100% і більше), що дещо вище ніж попереднього місяця (9% у лютому). Водночас, частка підприємств, які працюють майже на повну потужність (75% - 99%), становила 52% (53% у лютому). У результаті, **сумарна частка підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність, становила 63%**, що повторює найвищий показник за всі хвили опитування (у січні він був теж 63%, у лютому – 62%).

У березні 2025 року 3% опитаних підприємств повідомили про припинення своєї діяльності впродовж війни. Цей показник продовжував залишатися низьким із липня 2022 року, у діапазоні 2% – 4%. На рівні менше ніж 25% від довоєнних обсягів виробництва працювали лише 8% підприємств у березні (7% у лютому). Окрім цього, 10% підприємств працювали в березні на рівні 25% - 49% довоєнних виробничих потужностей (10% у лютому). **У підсумку, у березні приблизно кожне п'яте (22%) підприємство працювало менше ніж на половину потужності або не працювало порівняно з довоєнним часом.**

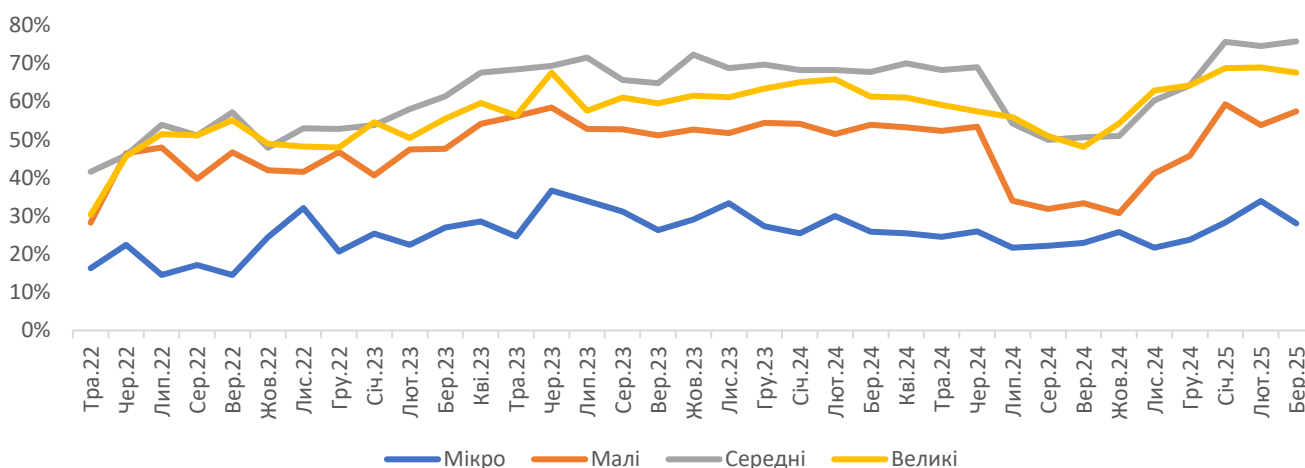
³ У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірки в цій галузі.

Рис. 30. Вплив війни на роботу підприємств (% опитаних)

Результати бізнесу різного розміру. У березні 2025 року рівень завантаження виробничих потужностей знизився для мікро- та великих підприємств, однак зріс для малих та середніх підприємств. Частка мікропідприємств, які працювали на майже повну та повну потужність, зменшилася з 34% у лютому до 28% у березні, а частка великих знизилася з 69% до 68%. На протилежну сторону, показник для малих підприємств зріс з 54% у лютому до 57% у березні, середніх – із 75% до 76%.

Рис. 31. Частка підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність (75 – 99%, 100% та більше) порівняно з довоєнним періодом (за розміром підприємств, %)

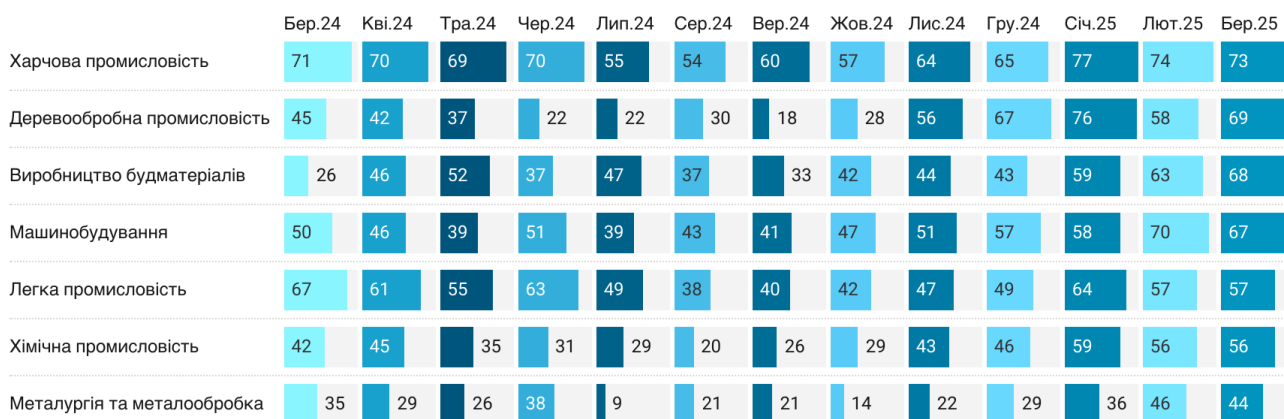

Станом на березень 2025 року не працювали 16% представників мікробізнесу, що знаходиться на рівні попередніх місяців. Також не працювали 4% малих підприємств та 1% середніх підприємств. Водночас усі великі підприємства працювали. Таким чином, **мікробізнес упродовж усіх хвиль опитування залишається більш чутливим до викликів воєнного часу.**

Результати бізнесу різних галузей. Харчова галузь залишається на першій сходинці з 73% підприємств, які працюють на майже повну або повну потужність (74% у лютому). На другій сходинці – деревообробна

промисловість, яка піднялася на другу сходинку з показником 69% (був 58% у лютому). На третій сходинці виробництво будівельних матеріалів із 68% (був 63% у лютому). Водночас, машинобудування опустилося на четверту сходинку, хоча абсолютне значення показника зменшилося лише незначним чином – із 70% у лютому до 67% у березні. При цьому, найнижчий рівень завантаження виробничих потужностей залишається в металургії та металообробці (44% у березні працювали на високому рівні завантаження).

Рис. 32. Частка промислових підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність (75 – 99%, 100% та більше) порівняно з довоєнним періодом, % опитаних за галузями

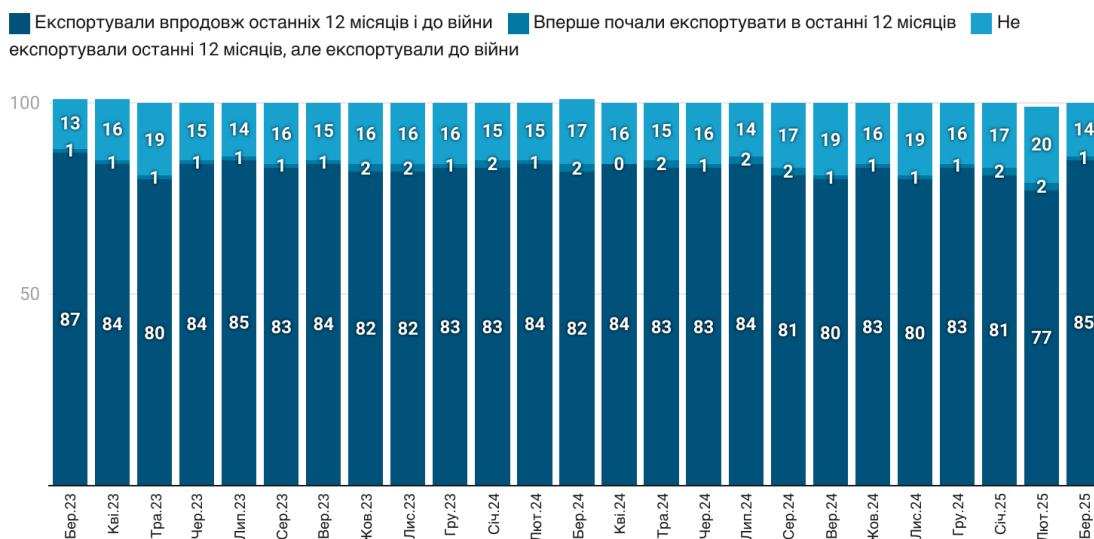
Created with Datawrapper

Результати за регіонами. У березні в більшості регіонів спостерігався невисокий рівень завантаження виробничих потужностей. Однак майже на повну та повну потужність у грудні продовжували працювати всі або майже всі підприємства у Львівській (93%), Вінницькій (96%), Закарпатській (100%), Полтавській (100%), Рівненській (100%) та Черкаській (100%) областях. Ситуація залишається складною в прифронтовій Запорізькій області, де відсутні підприємства, які б працювали на високому рівні завантаження потужностей.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

У рамках тридцять п'ятої хвили опитування серед усіх респондентів зафіксовано **63% підприємств, що були або є експортерами**. Водночас, 29% підприємств ніколи не мали експорту, а 9% не змогли дати відповіді на запитання.

Рис. 33. Вплив війни на експортну діяльність (% опитаних експортерів)

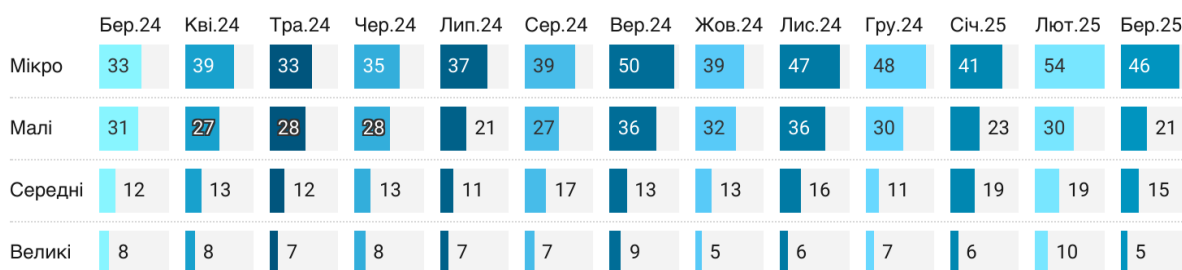

Created with Datawrapper

Станом на березень 2025 року серед експортерів **85% опитаних вказали, що експортували до війни, а також продовжували експортувати впродовж останніх 12-ти місяців**. Ще 1% підприємств уперше розпочав експортувати саме під час війни (упродовж останніх 12-ти місяців). Водночас, 14% підприємств експортували до початку війни, але не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців. Український бізнес досягнув певної планки відновлення експортної діяльності, адже частина бізнесу не може побороти нові виклики для відновлення експорту.

Результати бізнесу різного розміру. За результатами березня 2025 року, знову зафіксовано закономірність щодо стану експортної діяльності залежно від розміру підприємства. Серед мікробізнесу 46% підприємств, які експортували до війни, але не мали експортної діяльності впродовж останніх 12-ти місяців. Також висока частка підприємств, які не можуть відновити експорту, серед малого бізнесу – 21%. Дещо краща ситуація серед експортерів середнього розміру: 15% опитаних не експортували останні 12 місяців. Найкраща ситуація серед великого бізнесу, у якого відповідний показник становив лише 5%. Таким чином, великі підприємства традиційно є лідерами з відновлення експортної діяльності.

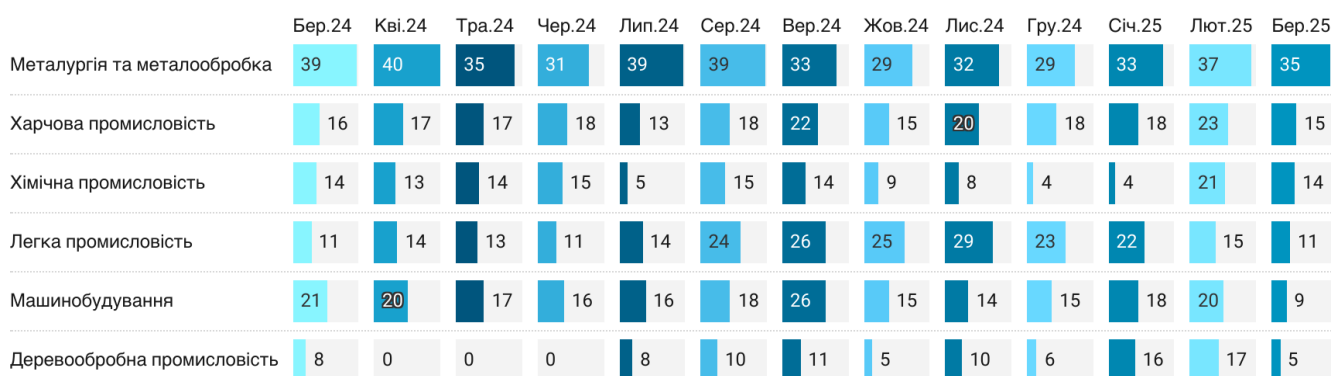
Рис. 34. Частка експортерів, які не експортували впродовж останніх 12-ти місяців, за розміром підприємств (% опитаних експортерів)

Created with Datawrapper

Результати бізнесу за галуззю. За даними березня 2025 року, найбільш складна ситуація з відновленням експорту залишається в металургії та металообробці. Зокрема, 35% підприємств галузі вказали, що експортували до повномасштабного вторгнення, але не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців. У харчовій промисловості, яка в цілому є лідером відновлення, відповідний показник становить 15%. Водночас найнижча частка підприємств, які не мали експорту за вказаний період, у деревообробній промисловості – 5%.

Рис. 35. Частка підприємств, які не експортували впродовж останніх 12-ти місяців, але були експортерами до повномасштабного вторгнення, за галуззю промисловості (% опитаних експортерів)⁴

Created with Datawrapper

⁴ У березні 2025 року дані про експорт виробників будівельних матеріалів недоступні через недостатню наповнюваність підвибірки.

Результати за регіонами. Упродовж усіх хвиль щомісячного опитування доступні дані не дозволяють зробити висновки щодо чітких регіональних закономірностей через недостатню наповнюваність підвбірок в окремих областях. Однак в окремих регіонах усі підприємства (серед тих, хто зміг дати відповідь) відновили експорт, зокрема у Вінницькій, Закарпатській, Київській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Черкаській та Чернівецькій областях. Найскладніша ситуація залишається в Дніпропетровській та Житомирській областях, у яких відповідно 72% та 50% не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців, хоча мали його до війни.

ВПЛИВ ВИМКНЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

Під час тридцять п'ятої хвилі опитування промисловим підприємствам було знову запропоновано оцінити вплив проблем з електропостачанням на їхню діяльність. **У лютому 2025⁵ року вимкнення електропостачання стали дещо менш проблемними для бізнесу порівняно з попереднім місяцем. Зокрема, у лютому 26% підприємств тимчасово призупиняли роботу через вимкнення електропостачання (для порівняння – у січні 38%).** При цьому, у 45% підприємств вимкнень взагалі не було (40% у січні). Окрім цього, 29% підприємств працювали весь час, навіть якщо відбувалися вимкнення. Водночас, 23% підприємств зупиняли роботу лише на 1 - 10% робочого часу. **2% підприємств мали найбільш критичні втрати (більше половини робочого часу).**

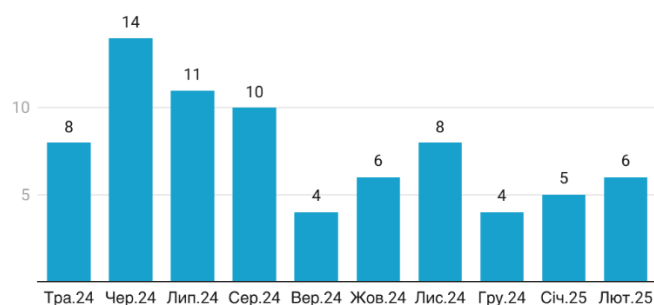
У результаті, у середньому через вимкнення електроенергії підприємства втратили 6% загального обсягу робочого часу за лютий 2025 року. Це дещо вище ніж у січні (5%). При цьому, ситуація дещо відрізняється залежно від розміру бізнесу, галузі та регіону.

Рис. 36. Вплив вимкнень електропостачання на роботу підприємств, % опитаних

	Тра.24	Чер.24	Лип.24	Сер.24	Вер.24	Жов.24	Лис.24	Гру.24	Січ.25	Лют.25
Не було відключень	23	3	5	10	41	30	7	33	40	45
0% (працювало весь час)	25	14	23	24	34	31	24	39	22	29
1-10% часу не працювало	33	39	39	40	18	29	46	24	35	23
11-25% часу не працювало	15	31	24	23	6	8	20	3	3	0
26-50% часу не працювало	3	10	7	2	1	1	2	0	0	0
51-100% часу не працювало	1	2	2	2	0	2	1	1	0	2

Created with Datawrapper

Рис. 37. Середній % часових втрат через вимкнення електропостачання, за місяцями

Created with Datawrapper

⁵ У рамках опитування, запитання щодо втрат робочого часу ставиться стосовно попереднього місяця, який уже завершився. Тобто, у березні респондентів запитували про втрати робочого часу в лютому.

Результати бізнесу різного розміру. Ситуація відрізняється для підприємств різного розміру. Наприклад, не було вимкнень у 57% мікро-, 44% малих, 39% середніх та 50% великих підприємств. Водночас, продовжували працювати навіть у випадку вимкнень 22% мікро-, 32% малих, 33% середніх та 23% великих підприємств. У лютому 2025 року знову збільшилася різниця у втратах підприємств різного розміру. Зокрема, у лютому мікропідприємства втратили в середньому 12% робочого часу, малі – 7%, середні – 3%, а великі – 6%.

Рис. 38. Середній % часових втрат підприємств (за розміром), % опитаних

Created with Datawrapper

Результати бізнесу за галуззю. Найнижчі середні втрати робочого часу від вимкнень електропостачання зафіксовано в деревообробці та виготовленні будівельних матеріалів (2%). Однак в окремих галузях ситуація дещо гірша. Зокрема, зокрема в легкій промисловості середні часові втрати становили 12%. Відносно вищі втрати в харчовій промисловості (6%).

Рис. 39. Середній % часових втрат підприємств (за галуззю промисловості), % опитаних

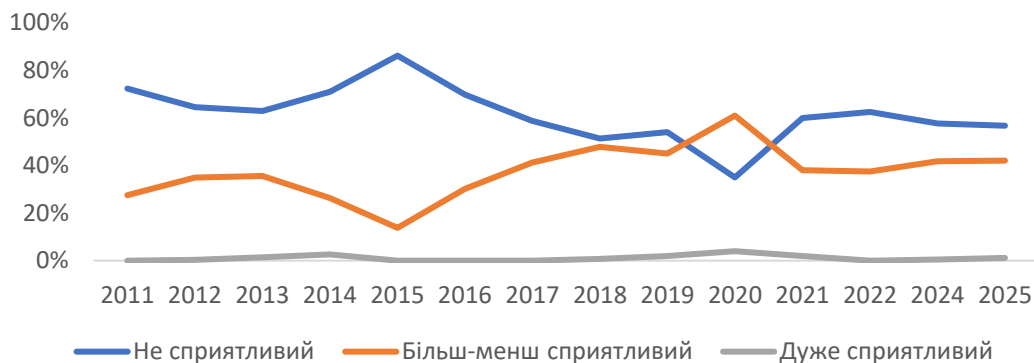
Результати бізнесу за регіонами. Результати опитування знову підтверджують певну регіональну специфіку негативного впливу вимкнення електропостачання. Найвищі середні часові втрати зафіксовано в Чернівецькій (37%) та Харківській (26%) областях. При цьому показник втрат підраховується лише серед тих підприємств, які мали вимкнення. У більшості регіонів середні втрати нижчі 5% або взагалі відсутні.

ІНВЕСТИЦІЇ

У березні 2025 року респондентам було запропоновано дати відповіді на запитання щорічного інвестиційного тесту. Згідно з отриманими результатами, **42% представників підприємств, які відповіли на запитання, вважають, що зараз більш-менш сприятливий час для інвестицій в обладнання.** Вказаний показник був на цьому ж рівні у 2024 році. Однак лише 1% респондентів вважає час дуже сприятливим для інвестицій в обладнання (0% попереднього року). На противагу цьому, **більше половини респондентів (57%), вважають, що зараз несприятливий час для придбання обладнання.** Окрім цього, 11% респондентів не змогли надати оцінку, що вказує на значну довгострокову невизначеність, хоча рівень невизначеності зменшився (25% у 2024 році).

Необхідно зауважити, що за останні півтора десятиліття позитивні оцінки переважили негативні лише на початку 2020 року, ще до початку пандемії COVID-19. Це може бути результатом оптимізму після парламентських та президентських виборів 2019 року. При цьому максимальна частка відповідей «несприятливий» була на початку 2015 року під впливом початку російської агресії.

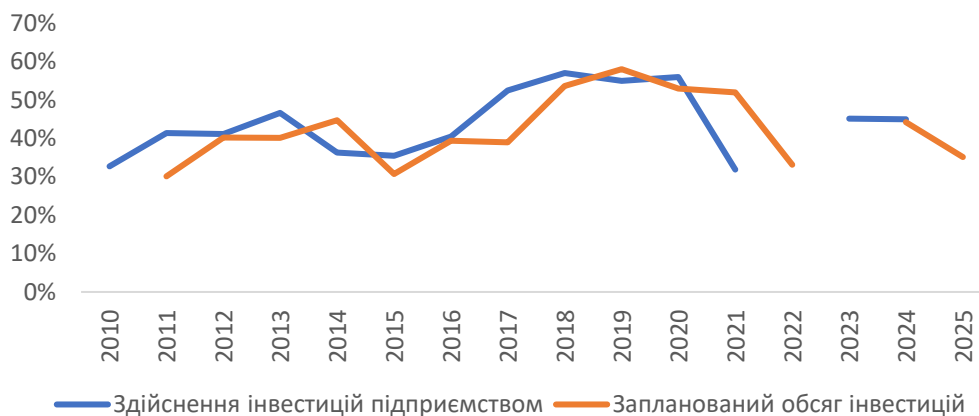
Рис. 40. Чи сприятливий час для купівлі обладнання, % підприємство⁶

У 2024 році 45% опитаних компаній здійснювали інвестиції. Показник вищий у порівнянні з 2021 роком, що постраждав від COVID, але нижчий ніж у 2017 - 2020 роках. Зі зростанням розміру підприємства зростає імовірність інвестицій: 12% мікропідприємств та 37% малих підприємств проти 52% середніх та 64% великих підприємств). У галузевому розрізі найчастіше інвестиції були в харчовій промисловості (54%) та машинобудуванні (52%).

35% опитаних планують інвестувати у 2025 році.

Рис. 41. Інвестиційна діяльність, за роками (% опитаних)

Напрямки інвестицій. Переважна більшість респондентів у 2024 році інвестували в ремонт або заміну зношеного або морально застарілого обладнання (67%). Далі, із великим відривом на 2-й і 3-й позиціях, ідуть планові ремонти приміщень (32%) і заходи з розширення асортименту продукції (28%). Четверте місце займають навчання персоналу (25%) та вдосконалення дизайну продукту, брендування та маркетинг (25%). Частина інвестицій пов'язана з ліквідацією наслідків війни: 24% відремонтували або замінили обладнання, а 15% відремонтували приміщення.

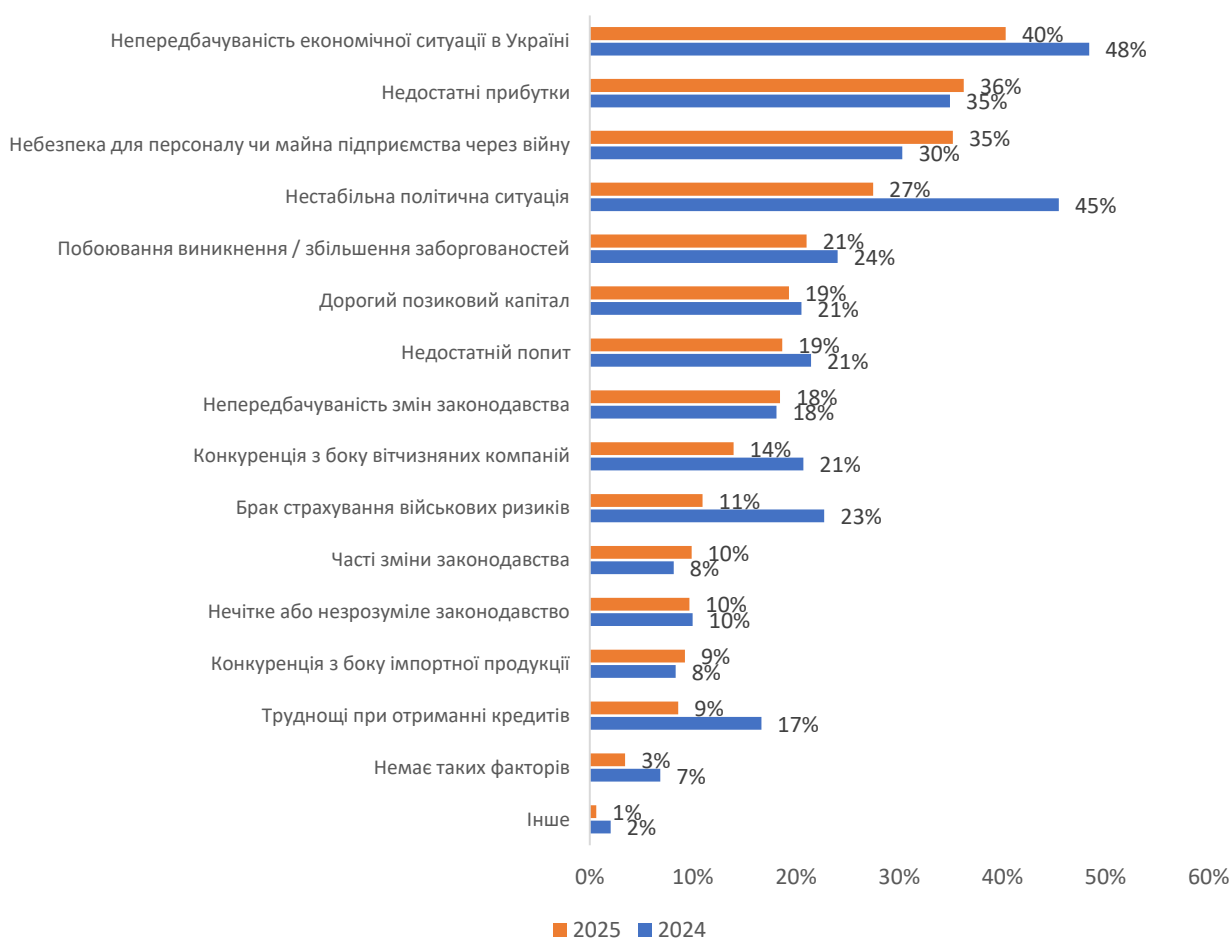
⁶ Примітка: Це запитання, зазвичай, ставилося на початку кожного року під час інвестиційних опитувань, але у 2023 році воно було виключено.

Рис. 42. Напрямки інвестицій на підприємстві у 2023-2024 рр. , % опитаних

Created with Datawrapper

Рис. 43. Топ-10 перешкод для інвестицій у 2025 році, % опитаних

Перешкоди для інвестицій. Основними перешкодами для інвестицій у 2025 році є економічна невизначеність (40%), недостатній прибуток (36%) та небезпека для персоналу або майна компанії (35%).

Компанії занепокоєні нестабільною політичною ситуацією (27% та 4-те місце) Відсутність страхування воєнних ризиків є перешкодою для інвестицій для 11% респондентів (топ10 перешкод). Серед перешкод також є традиційні перешкоди для ведення бізнесу в Україні: недостатній попит (19%), дорогий позиковий капітал (19%) та непередбачуваність змін у законодавстві (18%). Лише 3% компаній не відчувають жодних перешкод для стримування інвестицій у 2025 році (7% у 2024 році).

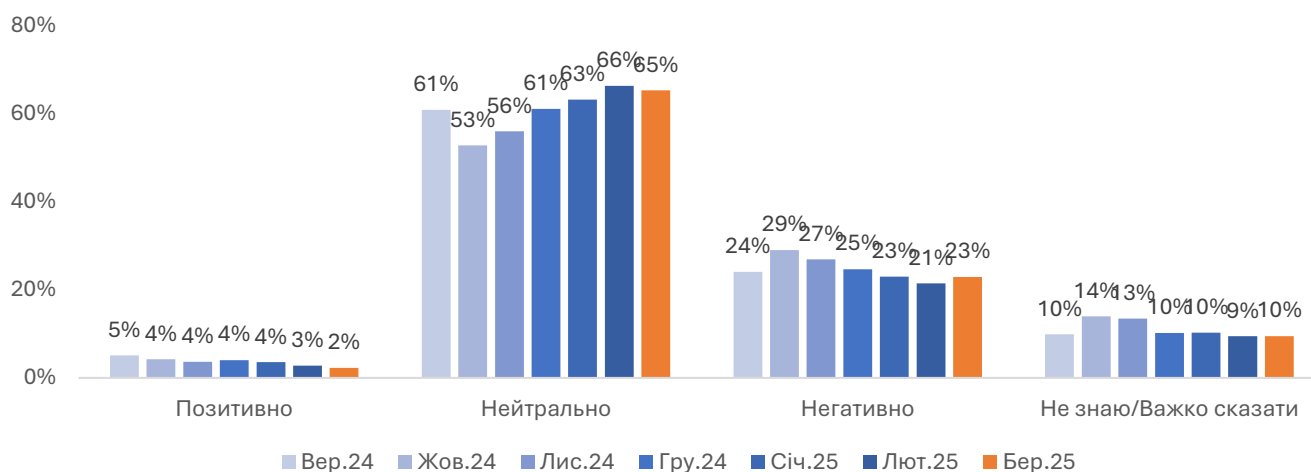
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

У березні частка позитивних оцінок політики уряду щодо підтримки бізнесу склала 2%. Оцінка є досить низькою вже тривалий період. Рівень позитивних оцінок цієї політики вже близько року не перевищує 8%, а зафіксована в березні частка 2% стала найнижчими показниками за весь період цього дослідження, перша хвиля якої була проведена в травні 2022 року.

Частка нейтральних оцінок цієї політики зменшилась із 66% у лютому до 65% у березні, тоді як частка негативних оцінок зросла: із 22% до 23%. Решта 10% респондентів не змогли поставити оцінку цій політиці. Ця частка не змінюється останні чотири місяці.

Рис. 44. Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу за розміром бізнесу. На фоні низького рівня позитивних оцінок державної політики з підтримки бізнесу в цілому оцінки дещо покращуються зі зростанням розміру підприємств, хоча різниця між ними незначна. Так, серед великих підприємств цю політику позитивно оцінили 5% опитаних, тоді як серед мікробізнесу жодного підприємства.

Крім цього, представники мікропідприємств негативно оцінюють державну політику з підтримки бізнесу частіше, ніж представники решти бізнесу. Зокрема, 37% цих респондентів поставили негативні оцінки цій політиці, у той час як серед респондентів, які представляють малий, середній та великий бізнес, відповідна частка складає 28%, 22% та 11%.

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу за сектором. Найчастіше позитивні оцінки державній політиці з підтримки бізнесу ставлять представники деревообробної промисловості (6%)⁷.

⁷ У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірки в цій галузі.

Однак також серед підприємств деревообробної промисловості зафіксована одна з найвищих часток негативних оцінок цієї політики (30%). Також цю політику часто негативно оцінюють підприємства з виробництва будівельних матеріалів - 27%.

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу за регіоном. Найвищий рівень позитивних оцінок державної політики з підтримки бізнесу в березні 2025 року зафіксовано в Кіровоградській (14% опитаних) області.

Разом із цим, найбільші частки негативних оцінок серед бізнесу Тернопільської області – 82% та м. Києва – 65%.

Бачення ролі держави для ведення бізнесу

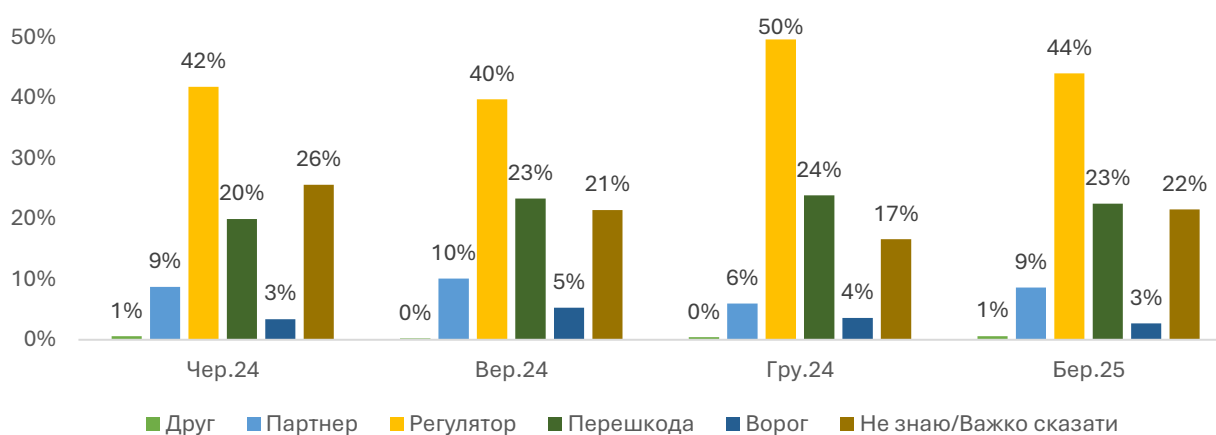
У березні 2025 року ми всьоме в рамках цього опитування запитали представників підприємств про те, якою вони бачать сьогодні роль держави (уряду) для бізнесу в Україні. Як варіанти вибору були запропоновані поняття «друг», «партнер», «регулятор», «перешкода» та «ворог». Таке ж питання раніше було поставлено у хвилях цього опитування, які відбулися у вересні та грудні 2023 року, у березні, червні, вересні, грудні 2024 року⁸.

Підприємства, опитані в березні, найчастіше називали державу регулятором (44%) або перешкодою (23%). Ці обидві частки дещо зменшились порівняно з груднем 2024 року, коли вони склали, відповідно, 50% та 24%.

Водночас, у березні частіше називали державу другом та партнером ніж три місяці тому: 1% та 9% опитаних відповідно. Для порівняння, у грудні таких було 0% та 6%. Частка тих, хто вважав державу ворогом бізнесу, практично не змінилася за попередні три місяці і в березні склала 3%.

Крім цього, 22% опитаних не змогли визначити роль держави в Україні для ведення бізнесу, що є вище ніж попередньої хвилі опитування, у якій таких респондентів було 17%.

Рис. 45. Бачення ролі держави (уряду) для бізнесу

Бачення ролі держави для ведення бізнесу за розміром підприємств. Великі підприємства частіше вважають, що держава (уряд) є партнером для їхнього бізнесу, ніж підприємства менших розмірів. Тоді як серед малих та середніх підприємств частка тих, що називають державу партнером для бізнесу, не перевищує 5%, серед великих підприємств ця частка склала 18%. Варто зазначити, що серед опитаних мікропідприємств лише одне підприємство назвало державу другом або партнером бізнесу.

⁸ В опитуванні у вересні 2023 року серед варіантів відповіді не було варіанту «перешкода», його було додано, починаючи з грудня 2023 року, щоб збалансувати позитивні та негативні характеристики.

Натомість мікро- та малі підприємства більш схильні говорити про те, що держава перешкоджає бізнесу. Її назвали перешкодою або ворогом для бізнесу 32% та 29% таких підприємств відповідно, у той час як з-поміж середніх та великих підприємств ці частки менші: 19% та 14% відповідно.

Бачення ролі держави для ведення бізнесу за сектором. У хімічній галузі та машинобудуванні про роль держави (уряду) для бізнесу позитивно говорять частіше ніж в інших: 15% та 11% підприємств відповідно називають державу другом або партнером для бізнесу. У решті галузей, представлених у цьому опитуванні, ця частка не перевищує 9%⁹.

Натомість у галузі виробництва будівельних матеріалів та металургії - 35% та 32% підприємств відповідно назвали державу перешкодою або ворогом для бізнесу. Це більше ніж в інших галузях, у яких ця частка опитаних знаходиться в межах від 0% до 27%.

Бачення ролі держави для ведення бізнесу за регіонами.

Порівняно часто роль держави для бізнесу позитивно характеризують у Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Одеській та Рівненській областях, де частки оцінок ролі держави як друга або партнера для бізнесу склали від 20% та більше.

Водночас найвищі частки підприємств, представники яких називають державу перешкодою або ворогом для бізнесу, зафіксовані у Вінницькій, Житомирській, Дніпропетровській, Сумській, Харківській, Хмельницькій та Черкаській областях (більше 35%).

---

⁹ У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірки в цій галузі.

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

У цьому звіті представлено результати 35-го нового щомісячного опитування підприємств «Український бізнес в умовах війни». Дані було зібрано за допомогою поєднання декількох методів збору даних: телефонне інтерв'ю представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми інтерв'юерами та, у невеликій кількості випадків, самостійне заповнення онлайн-форми представниками підприємств, які під час попереднього телефонного контакту висловили бажання самостійно внести дані в онлайн-форму. Усі відповіді – і заповнені респондентами самостійно, і надані інтерв'юерам телефоном – було зібрано в одній базі даних. Після завершення опитування експерти ІЕД провели контроль та очищення даних і проаналізували відповіді.

У цьому опитуванні, зокрема, ми продовжуємо вивчати показники ділового клімату та кон'юнктури, які досліджує ІЕД у щоквартальних опитуваннях промислових підприємств у рамках проекту «Ділова думка». Це, зокрема, показники, які в числовому вимірі показують зміни з місяця в місяць таких важливих для бізнесу показників, як обсяги виробництва та реалізації, обсяги експорту, запаси сировини та матеріалів, кількість нових замовлень та інших, а також очікування бізнесу щодо їх змін у наступні три та шість місяців.

Такі індекси обчислюють за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0, якщо він не змінився, і -1, якщо він зменшився, а результат є балансом між позитивними та негативним відповідями. Наприклад, якщо зі ста респондентів двадцять вказали на зростання виробництва, п'ятдесят респондентів – на його скорочення, і тридцять зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, на яких зросло виробництво, є більшою (меншою) ніж кількість тих, на яких виробництво скоротилось. Для більш точного заміру на рівні мікроданих відбувається зважування кожної відповіді з урахуванням розміру підприємства за кількістю працівників.

За допомогою таких індексів можна відстежувати динаміку змін цих показників, порівнювати їх у часі та швидко оцінювати загальний напрямок змін умов для ведення бізнесу та ситуації на підприємствах.

Польовий етап опитування тривав із 18 до 31 березня 2025 року.

ВИБІРКА

Усього у 35-й хвилі було опитано 475 підприємств. Вони розташовані у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Закарпатській, Запорізькій, Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях та в місті Києві. У кожному з цих регіонів було опитано від 4-ох до 43-ох підприємств¹⁰.

Більшість вибірки склали промислові підприємства – 411 підприємств або 87% вибірки. Серед них переважають підприємства харчової, легкої промисловості та машинобудування. До сфери сільського господарства належать 12 опитаних підприємств (3% вибірки), до торгівлі – 29 (6% вибірки). Вісімнадцять підприємств або 4% вибірки працюють у сфері послуг, і 5 підприємств (1%) належать до галузі будівництва.

Серед опитаних є підприємства різних розмірів, які визначаються за кількістю працівників. Із них мікропідприємств (до 10-ти працівників включно) – 60 або 13% вибірки, малих (від 11-ти до 50-ти працівників) – 142 або 30% вибірки, середніх (від 51-го до 250-ти працівників) – 161 або 34% вибірки, і великих (більше ніж 250 працівників) – 112 або 24% вибірки.

¹⁰ В опитуванні зазначалась область, у якій знаходилося підприємство на час проведення опитування.

Додаток 1. Вибрані результати опитування в цифрах

Вибірка

Розмір підприємств

	Кількість	Частка вибірки
Мікро-	60	13%
Малі	142	30%
Середні	161	34%
Великі	112	24%
УСЬОГО	60	13%

Сектор/галузь промисловості

	Кількість	Частка вибірки
Сільське господарство	12	3%
Виробництво металу та металообробка	25	5%
Хімічна промисловість	34	7%
Машинобудування	57	12%
Деревообробна промисловість	33	7%
Виробництво будівельних матеріалів	26	5%
Харчова промисловість	143	30%
Легка промисловість	52	11%
Поліграфічна промисловість	8	2%
Інші виробництва	33	7%
Будівництво	5	1%
Торгівля	29	6%
Послуги	18	4%
УСЬОГО	475	100%

Показники діяльності підприємств та ділового середовища, за розміром, індекс змін (березень 2025)

	Усі	Мікро	Малі	Середні	Великі
Виробництво	0,13	-0,09	-0,01	0,08	0,28
Очікувані зміни виробництва	0,41	0,19	0,38	0,37	0,50
Продажі	0,16	-0,05	0,01	0,10	0,34
Очікувані зміни продажів	0,45	0,20	0,42	0,40	0,54
Експорт	0,10	-0,36	-0,06	0,08	0,18
Очікувані зміни експорту	0,43	0,07	0,27	0,38	0,52
Дебіторська заборгованість	-0,08	-0,21	-0,12	-0,10	-0,02
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	-0,15	-0,27	-0,20	-0,21	-0,06
Кредиторська заборгованість	-0,11	-0,23	-0,18	-0,14	-0,03
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	-0,17	-0,22	-0,20	-0,26	-0,08
Податкова заборгованість	-0,15	-0,19	-0,20	-0,21	-0,06

	Усі	Мікро	Малі	Середні	Великі
Очікувані зміни податкової заборгованості	-0,20	-0,27	-0,30	-0,25	-0,13
Запаси сировини	0,04	0,02	-0,09	-0,04	0,22
Очікувані зміни запасів сировини	0,21	0,00	0,04	0,16	0,39
Запаси готової продукції	-0,05	0,00	-0,12	-0,08	0,01
Очікувані зміни запасів готової продукції	0,06	-0,12	0,02	0,11	0,06
Нові замовлення	0,12	-0,11	-0,01	0,09	0,29
Очікувані зміни нових замовлень	0,38	0,18	0,36	0,31	0,49
Ціни на сировину та матеріали	0,30	0,33	0,33	0,23	0,36
Ціни на сировину та матеріали, очікування	0,30	0,33	0,39	0,28	0,28
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни)	0,32	0,25	0,34	0,29	0,35
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни), очікування	0,34	0,27	0,42	0,36	0,30
Кількість працівників	-0,07	-0,12	-0,09	-0,06	-0,05
Очікувані зміни кількості працівників	0,10	0,07	0,20	0,09	0,07
Кількість працівників у вимушених відпустках	0,03	-0,03	0,04	0,01	0,04
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	0,05	0,08	0,02	0,06	0,06
Кваліфіковані працівники	0,48	0,30	0,47	0,46	0,52
Некваліфіковані працівники	0,35	0,10	0,33	0,35	0,37
Оцінка фінансово-економічної ситуації	0,04	-0,37	0,04	0,06	0,05
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,26	-0,02	0,25	0,25	0,31
Оцінка ділового середовища	0,02	-0,38	-0,07	0,01	0,14
Очікувані зміни ділового середовища	0,24	-0,03	0,19	0,20	0,33
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,11	0,16	0,06	0,09	0,15
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства в поточному місяці порівняно з аналогічним періодом минулого 2024 року?	0,17	-0,26	0,08	0,17	0,30

Показники діяльності підприємств та ділового середовища, за галуззю промисловості, індекс змін (березень 2025)

	Усі	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Виробництво	0,13	-0,12	0,06	-0,02	0,09

	Усі	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Очікувані зміни виробництва	0,41	0,04	0,27	0,48	0,37
Продажі	0,16	-0,16	0,09	0,04	0,16
Очікувані зміни продажів	0,45	0,08	0,33	0,50	0,39
Експорт	0,10	-0,14	0,00	-0,02	0,06
Очікувані зміни експорту	0,43	0,15	0,35	0,34	0,41
Дебіторська заборгованість	-0,08	-0,22	-0,14	-0,13	0,06
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	-0,15	-0,35	-0,23	-0,03	-0,24
Кредиторська заборгованість	-0,11	-0,22	-0,14	-0,15	0,00
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	-0,17	-0,35	-0,29	-0,06	-0,17
Податкова заборгованість	-0,15	-0,23	-0,24	-0,23	0,08
Очікувані зміни податкової заборгованості	-0,20	-0,32	-0,22	-0,10	-0,20
Запаси сировини	0,04	-0,16	0,03	0,00	0,00
Очікувані зміни запасів сировини	0,21	-0,16	0,21	0,19	0,13
Запаси готової продукції	-0,05	-0,20	-0,03	-0,08	-0,06
Очікувані зміни запасів готової продукції	0,06	-0,04	0,03	0,07	0,17
Нові замовлення	0,12	-0,20	-0,03	-0,06	0,09
Очікувані зміни нових замовлень	0,38	0,13	0,24	0,36	0,37
Ціни на сировину та матеріали	0,30	0,12	0,21	0,31	0,28
Ціни на сировину та матеріали, очікування	0,30	0,14	0,29	0,31	0,48
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни)	0,32	0,12	0,18	0,33	0,31
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни), очікування	0,34	0,14	0,34	0,33	0,52
Кількість працівників	-0,07	-0,08	-0,09	-0,07	-0,06
Очікувані зміни кількості працівників	0,10	0,08	0,13	0,07	0,17
Кількість працівників у вимушених відпустках	0,03	0,00	0,10	0,06	0,00
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	0,05	0,00	0,11	0,00	0,04
Кваліфіковані працівники	0,48	0,48	0,35	0,50	0,57
Некваліфіковані працівники	0,35	0,38	0,18	0,39	0,31
Оцінка фінансово-економічної ситуації	0,04	-0,12	0,09	-0,09	0,03
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,26	0,04	0,26	0,27	0,23
Оцінка ділового середовища	0,02	-0,12	0,03	-0,09	0,00

	Усі	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Очікувані зміни ділового середовища	0,24	0,00	0,17	0,16	0,27
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,11	0,05	0,10	0,08	0,25
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства в поточному місяці порівняно з аналогічним періодом минулого 2024 року?	0,17	-0,09	0,27	0,13	0,19

	Усі	Виробництво будматеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість	Поліграфічна промисловість
Виробництво	0,13	0,09	0,17	0,10	0,13
Очікувані зміни виробництва	0,41	0,32	0,39	0,31	0,50
Продажі	0,16	0,17	0,22	0,06	0,13
Очікувані зміни продажів	0,45	0,30	0,43	0,40	0,50
Експорт	0,10	-0,12	0,15	-0,04	-0,20
Очікувані зміни експорту	0,43	0,25	0,46	0,43	0,20
Дебіторська заборгованість	-0,08	-0,13	-0,06	-0,17	0,00
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	-0,15	-0,13	-0,09	-0,24	0,00
Кредиторська заборгованість	-0,11	-0,07	-0,12	-0,18	0,00
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	-0,17	-0,07	-0,15	-0,25	0,00
Податкова заборгованість	-0,15	-0,07	-0,19	-0,23	0,00
Очікувані зміни податкової заборгованості	-0,20	-0,36	-0,22	-0,26	0,00
Запаси сировини	0,04	-0,04	0,04	0,00	-0,12
Очікувані зміни запасів сировини	0,21	0,22	0,23	0,13	-0,25
Запаси готової продукції	-0,05	-0,09	-0,06	0,00	0,00
Очікувані зміни запасів готової продукції	0,06	0,14	0,05	0,02	0,00
Нові замовлення	0,12	0,13	0,20	0,08	0,00
Очікувані зміни нових замовлень	0,38	0,36	0,41	0,27	0,50
Ціни на сировину та матеріали	0,30	0,35	0,31	0,35	0,13
Ціни на сировину та матеріали, очікування	0,30	0,18	0,37	0,28	0,25
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни)	0,32	0,41	0,36	0,37	0,00
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни), очікування	0,34	0,33	0,40	0,28	0,25

	Усі	Виробництво будматеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість	Поліграфічна промисловість
Кількість працівників	-0,07	-0,17	-0,08	-0,08	0,00
Очікувані зміни кількості працівників	0,10	0,14	0,07	0,07	0,25
Кількість працівників у вимушених відпустках	0,03	0,16	0,00	-0,03	0,14
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	0,05	0,24	0,05	0,07	0,14
Кваліфіковані працівники	0,48	0,50	0,47	0,43	0,71
Некваліфіковані працівники	0,35	0,30	0,41	0,24	0,29
Оцінка фінансово-економічної ситуації	0,04	-0,09	0,09	-0,04	-0,12
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,26	0,05	0,31	0,28	0,17
Оцінка ділового середовища	0,02	-0,14	0,09	-0,06	-0,25
Очікувані зміни ділового середовища	0,24	0,18	0,28	0,26	0,14
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,11	0,08	0,07	0,19	0,17
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства в поточному місяці порівняно з аналогічним періодом минулого 2024 року?	0,17	0,09	0,17	0,15	0,00

Вплив війни

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни, за розміром бізнесу

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників	65%	47%	61%	68%	73%
Небезпечно працювати	53%	32%	53%	52%	67%
Зростання цін на сировину/матеріали/товари	48%	61%	46%	47%	47%
Зменшення попиту на продукцію/послуги	32%	37%	34%	37%	19%
Складнощі з перевезенням сировини/товарів територією України	18%	21%	20%	17%	27%

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни, за сектором

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників	60%	65%	54%	78%
Небезпечно працювати	52%	71%	61%	28%
Зростання цін на сировину/матеріали/товари	32%	35%	48%	41%
Зменшення попиту на продукцію/послуги	52%	21%	41%	25%
Складнощі з перевезенням сировини/товарів територією України	12%	18%	20%	22%

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни, за сектором (продовження)

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників	83%	73%	58%
Небезпечно працювати	38%	60%	34%
Зростання цін на сировину/матеріали/товари	46%	53%	58%
Зменшення попиту на продукцію/послуги	33%	24%	44%
Складнощі з перевезенням сировини/товарів територією України	25%	17%	14%

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, за розміром бізнесу

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Позитивно	2%	0%	2%	1%	5%
Нейтрально	65%	57%	57%	68%	77%
Негативно	23%	37%	28%	22%	11%
Не знають/Не відповіли	10%	7%	13%	9%	7%

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, за сектором

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Позитивно	0%	6%	0%	6%
Нейтрально	68%	65%	79%	48%
Негативно	20%	18%	18%	30%
Не знають/Не відповіли	12%	12%	4%	15%

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, за сектором (продовження)

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Позитивно	4%	1%	2%
Нейтрально	62%	70%	56%
Негативно	27%	24%	23%
Не знають/Не відповіли	8%	5%	19%

Забезпеченість замовленнями

Забезпеченість замовленнями, за розміром бізнесу

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Менше 1 місяця	18%	29%	24%	15%	8%
1 - 2 місяці	31%	52%	33%	28%	22%
3 - 5 місяців	16%	14%	15%	16%	16%
6 - 11 місяців	16%	6%	9%	16%	31%
12 місяців і більше	20%	0%	18%	25%	23%

Забезпеченість замовленнями, за сектором

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Менше 1 місяця	8%	9%	23%	19%
1 - 2 місяці	54%	31%	25%	28%
3 - 5 місяців	17%	16%	12%	9%
6 - 11 місяців	13%	25%	31%	9%
12 місяців і більше	8%	19%	10%	34%

Забезпеченість замовленнями, за сектором (продовження)

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Менше 1 місяця	24%	16%	18%
1 - 2 місяці	33%	29%	42%
3 - 5 місяців	14%	16%	12%
6 - 11 місяців	10%	18%	8%
12 місяців і більше	19%	21%	20%

Інвестиції

Чи здійснювалося підприємство інвестиції в 2024 році? (% опитаних, за розміром бізнесу)

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Так	45%	12%	37%	52%	64%
Ні	55%	88%	63%	48%	36%

Чи здійснювалося підприємство інвестиції в 2024 році? (% опитаних, за сектором)

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Так	50%	36%	52%	42%
Ні	50%	64%	48%	58%

Чи здійснювалося підприємство інвестиції в 2024 році? (% опитаних, за сектором) - продовження

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Так	19%	54%	47%
Ні	81%	46%	53%

Чи планує ваше підприємство здійснювати інвестиції або вже здійснювало в 2025 році? (% опитаних, за розміром бізнесу)

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Так	35%	12%	25%	42%	53%
Ні	65%	88%	75%	58%	47%

Чи планує ваше підприємство здійснювати інвестиції або вже здійснювало в 2025 році? (% опитаних, за сектором)

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Так	32%	29%	36%	47%
Ні	68%	71%	64%	53%

Чи планує ваше підприємство здійснювати інвестиції або вже здійснювало в 2025 році? (% опитаних, за сектором) - продовження

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Так	11%	49%	34%
Ні	89%	51%	66%